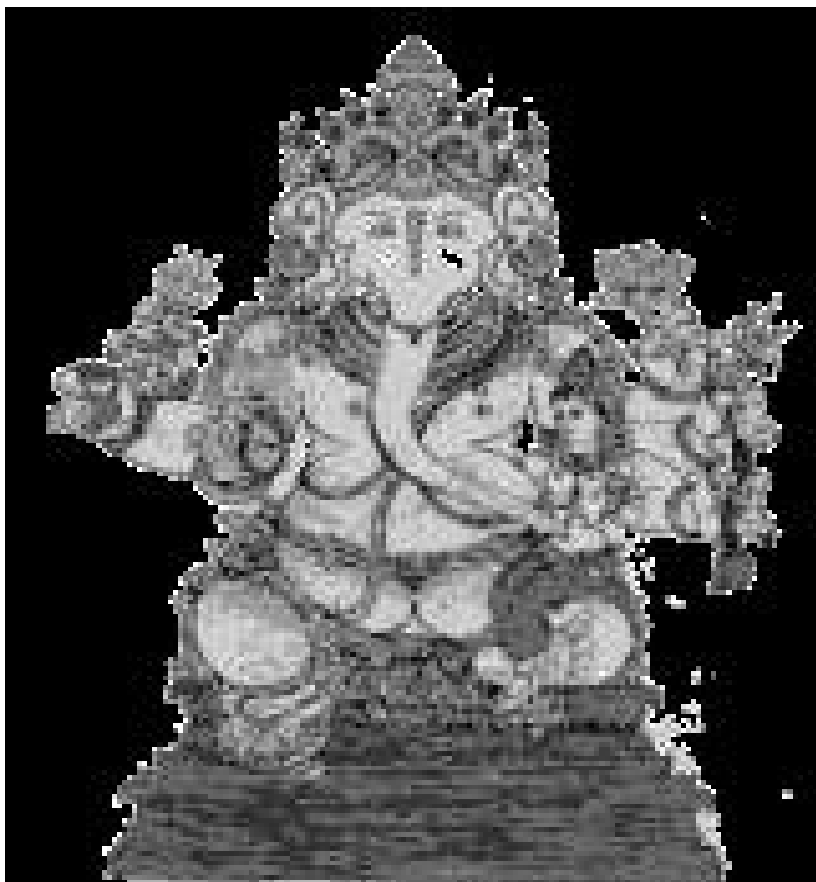

ତ୍ୟକ୍ତକର
ଅହେତୁକା ବାସନା

ବିନୀତ
ହେମେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଦାଶ

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅଦ୍ୱେଷକୁ ବାସନା

ଉତ୍ସର୍ଗ

ମନର ଉର୍ଦ୍ଦାସନା , ମମତାର ଆବେଶ ,ଅନ୍ତରର ପ୍ରେରଣାରେ ବାସ୍ତବ
ଦୁନିଆର କେତେକ ଅନୁଭୂତି ରୁ ଯାହା ମନକୁ ଆଘାତ ଦେଲା ତାହାକୁ
ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ଅବମ୍ୟ ଇଚ୍ଛା ନେଇ, ଅଧୁନାତନ ସମାଜକୁ
ବାଲିଗରତା ପରି ସୁନ୍ଦର ଓ ମସୃଣ କରି ଗତିତୋଳିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଉତ୍ତମ
ଗୁଣ ଓ ଉତ୍ତମ ସଂସ୍କାରରେ ଭୂଷିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହି ଛୋଟ
ଆଲୋଚନାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଛି ।

ବିନୀତ

ହେମେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଦାଶ

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ଲେଖନୀ ମୁନରୁ -----

ବିଜ୍ଞାନୀ ମନୁଷ୍ୟ ଯେତେ ଭିନ୍ନତ ହେଲେ ବି ଜନ୍ମାନ୍ତର ବାଦ ଓ ଐଶୀ ଶକ୍ତି ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖି ଆସିଛି । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର କାରଣର ଯଥୋଚିତ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବିଶ୍ଳେଷଣ, କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ନ ହୋଇପାରି ଯେଉଁଠି ଅଟକି ଯାଏ ସେଇଠି ବିଜ୍ଞାନୀ ମନୁଷ୍ୟ ଏକ ଅଦୃଶ୍ୟ ଶକ୍ତିର ଶରଣାପନ୍ନ ହୁଏ । ଆଖି ଆଗରେ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଉଦାହରଣ ବିଦ୍ୟମାନ । ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠସ୍ଥାନ ରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଆମେରିକା ଦିନେ ଐଶୀ ଶକ୍ତିର ଆରାଧନା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱବାସୀଙ୍କୁ ନିବେଦନ କରିଥିଲା ଯେତେବେଳେ ଆପଲୋ ୧୩ ର ନିରାପଦ ଅବତରଣ ପାଇଁ ତାର ସମସ୍ତ ଉଦ୍ୟମ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । କାରଣ ମନୁଷ୍ୟର ଜ୍ଞାନ ସୀମିତ ଓ ବିଜ୍ଞାନକୁ ଉପଯୋଗ କରିପାରିବାର ଶକ୍ତି ସୀମିତ ମଧ୍ୟ । ଏହି ଶକ୍ତି ଏକ ବିନ୍ଦୁ ହେଲେ ଇଶ୍ୱର ଶକ୍ତିର ବ୍ୟାପ୍ତି ଅନନ୍ତ ବିଶ୍ୱ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ।

ଅନ୍ଧ ମାନଙ୍କ ହାତୀ ଦେଖା ପରି ଜୀବ ଜଗତର ଉତ୍ପତ୍ତି ଓ ପରିଣତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମତ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ତନ୍ମଧ୍ୟରେ ଶୈବାଳରୁ ଜୀବର ଉତ୍ପତ୍ତି ଏକ କଳ୍ପନା ମାତ୍ର । କିନ୍ତୁ ପରିଣତି ଏ ଯାଏଁ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ । ଭୂ ପୃଷ୍ଠରେ ଜୀବର ଆବିର୍ଭାବ, ତିରୋଧାନକୁ ସାଥରେ ଆଣିଥିବା ନିଶ୍ଚିତ । ତିରୋଧାନ ପରେ ପଞ୍ଚ ମହାଭୂତରେ ତିଆରି ଶରୀର ସିନା ମହାପଞ୍ଚଭୂତରେ ମିଶିଗଲା ମାତ୍ର ଜୀବାତ୍ମା ର ଗତି ଅଜ୍ଞାତ ରହିଗଲା । ଜୀବର ଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସରେ ବାୟୁ, ମୁଖ ସଞ୍ଚାଳନାରୁ ଶବ୍ଦ, ନୟନରେ ଦୃଷ୍ଟି, ଚରିତ୍ର , ସଠିକ ବିଚାର କରିପାରିବାର ଶକ୍ତି କିପରି ବା କେଉଁଠୁ ଆସେ ଓ ଜୀବର ବିନାଶ ପରେ କେଉଁଠିକୁ ଯାଏ, ଏହାର ସଠିକ ଉତ୍ତର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ବିଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ନିରୁତ୍ତର । ଯେହେତୁ ବିନା କାରଣରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇ ନ ଥାଏ , ସେଇ ହେତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟର ଏକ କାରଣ ନିଶ୍ଚୟ ରହିଛି । ଜୀବର ଉତ୍ପତ୍ତି ନିଶ୍ଚିତ କୌଣସି କାରଣ ଉପରେ ଆଧାରିତ । କ'ଣ ସେ କାରଣ କେହି କହି ପାରିବେନି ମାତ୍ର ପ୍ରଣିଧାନ ଯୋଗ୍ୟ । 'ଜାତସ୍ୟାହି ଧ୍ରୁବୋର୍ମ୍ମତୁ' ଜୀବ ଜନ୍ମ ନେଲେ ମୃତ୍ୟୁ ନିଶ୍ଚିତ । ମୃତ୍ୟୁ କିନ୍ତୁ ଜୀବ ଉତ୍ପତ୍ତିର କାରଣ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ କ'ଣ ସିଏ ସାଥରେ ନେଇ ଯାଏ ଓ କେଉଁଠି ଅବସ୍ଥାନ କରେ କେହି କହି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଇହ ଜନ୍ମରେ ଜୀବ କର୍ମର ପବିତ୍ରତାର ଫଳାଫଳ ପରଜନ୍ମର

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ଭୋଗ ନିର୍ଭର କରେ ବୋଲି ଅନେକେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥାନ୍ତି ଓ ଏହାକୁ ପ୍ରାରବ୍ଧଭୋଗର ଆଶ୍ୟା ଦେଇଥାନ୍ତି । ସମ୍ଭବତ ଏହାହିଁ ଜୀବ ଉତ୍ପତ୍ତିର କାରଣ ହୋଇପାରେ କାରଣ ଉତ୍ପନ୍ନ ନ ହେଲେ ପ୍ରାରବ୍ଧ ଭୋଗ ହେବ କିପରି । ଜୀବ ଉତ୍ପତ୍ତି ସମୟର ଗ୍ରହ ନକ୍ଷତ୍ର ସ୍ଥିତି ଏହିସବୁ ପ୍ରାରବ୍ଧ ଭୋଗ ସୂଚାଇଥାଏ ବୋଲି ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ରର ଗଣନା ଉପରେ ଅନେକେ ନିର୍ଭର କରିଥାଆନ୍ତି । ଏଇ ସବୁ ଅନୁଶୀଳନ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଉପରେ ଆଧାର କରି ଜନ୍ମାନ୍ତର ବାଦ ର ଉତ୍ପତ୍ତି ଆଖି ଆଗରେ ନାଚିଯାଏ । ସତରେ କ'ଣ ଜୀବର କର୍ମ ଫଳ ଉପରେ ଆଧାରିତ ପର ଜନ୍ମ ଅଛି ? ପୁରୁଣା ଘଟଣା ଗୁଡ଼ିକର ସଂକଳନକୁ ପୁରାଣ କହନ୍ତି । ପାପ ପୁଣ୍ୟ, କର୍ମ ମୟ ଜୀବନର ଏକ ସଞ୍ଜା । ଏହି ସଞ୍ଜା ର ଆଧାରରେ ପୁଣ୍ୟାତ୍ମା ବା ପାପାତ୍ମା ଭୁ ପୃଷ୍ଠରେ ରୂପରେଖ ନିଏ ବୋଲି ପୂର୍ବଜନ୍ମ ବିଶ୍ୱାସିମାନଙ୍କର ମତ । କର୍ମର ପବିତ୍ରତା ଶିକ୍ଷା ଦୀକ୍ଷା ଉପରେ ଜୀବର ଚରିତ୍ର ବା ସ୍ୱଭାବ ନିର୍ଭର କରେ । ଇହ ଜନ୍ମର ଅଧିକାରୀ କର୍ମ ଓ ଅଧିକାରୀ ଶିକ୍ଷା ବା ଅଧିକାରୀ କାମନା ଚରିତାର୍ଥ ପାଇଁ ପରଜନ୍ମର ପରିପ୍ରକାଶ ହୁଏ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ଅଯୌକ୍ତିକର ନ ହେଇପାରେ । ଜାତ ସ୍ଥର ମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେତେକ ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଇଲାଣି ଯେଉଁମାନେ ପୂର୍ବଜନ୍ମର ଇତିବୃତ୍ତିର ସଠିକ ବିବରଣୀ ଦେଇଥାନ୍ତି । କେତେକ ଅପରିପକ୍ୱ ଶିଶୁ ମାନଙ୍କର ସଙ୍ଗୀତ ପରିବେଷଣ ,ନିପୁଣ ବାଦ୍ୟ ବାଦନ ,ନିପୁଣ ଅଭିନୟ, ପର୍ବତ ଶିଖରେ ତପସ୍କରଣ ଇତ୍ୟାଦି ଲୋକ ଲୋଚନକୁ ଆସିବାର ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ଏହିସବୁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ପ୍ରକାରାନ୍ତରେ ସୂଚାଇ ଦେଉଛି ଯେ ଇହଜନ୍ମର ଇତିବୃତ୍ତି ପରଜନ୍ମରେ କୃତ୍ରିମ ପରିପ୍ରକାଶ ହୋଇଥାଏ । ଦେଖାଯାଇଛି ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ ଉନ୍ନତି ପଥରେ ଆଗେଇ ଯିବା ପାଇଁ କିଛି ଦିନ ପାଇଁ ସହଜ ହେଲେ ବି ପରେ କଠିନ ହେଇଯାଏ । ପୂର୍ବ ବିବୃତିକୁ ଯଦି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ ତେବେ ଜୀବ ପୂର୍ବ ଜନ୍ମରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ମରେ ଯେତିକି ଅଭିଜ୍ଞତା ହାସଲ କରିଥିଲା ଇହ ଜନ୍ମରେ ସେତିକିଟା ତା ପାଇଁ ସହଜ ହେଲା ବୋଲି ମନେ କରିବା ଅସମ୍ଭାବିତ ନୁହେଁ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବ ସତ୍ତା ସର୍ବଶକ୍ତିମାନଙ୍କ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଂଶ ବିଶେଷ ଓ ସତ୍ ବା ଅସତ୍ କର୍ମର ଫଳ ଭୋଗପାଇଁ ଜୀବ ସତ୍ତା ଭୁ ପୃଷ୍ଠରେ ରୂପ ନିଏ ବୋଲି କଳ୍ପନା କରିବା ଅଯୁକ୍ତିକର ନ ହୋଇପାରେ । ଯେହେତୁ କର୍ମର ପବିତ୍ରତା ଉପରେ ଜୀବର ଜନ୍ମ କ୍ରମ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥାଏ, ଜୀବ ଜନ୍ମ କ୍ରମେ ପବିତ୍ର କର୍ମରେ ପ୍ରବୃତ୍ତରହେ ଓ ପରିଶେଷରେ ପବିତ୍ରମୟ ହୋଇ ପରମ ପୁରୁଷ ସହିତ ଲୀନ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ କର୍ମ ଦୋଷରୁ ଭୁ ପୃଷ୍ଠରେ ନିମ୍ନ ରୂପ ନେଇ ଜନ୍ମ କ୍ରମେ ନିମ୍ନ ମୁଖି

ତ୍ୟକ୍ତଜର ଅହେତୁକା ବାସନା

ହୋଇଯାଏ । ତେଣୁ ପବିତ୍ର କର୍ମରେ ଲିପ୍ତ ରହି ପରମ ପବିତ୍ରତା ନିକଟକୁ ଆକୃଷ୍ଟ ହେବା ଜୀବସତ୍ତାର କାମ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏକ ସୌର ଜାଗତୀକ ବୃହତ୍ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ପିଣ୍ଡ ଓ ସ୍ୱ ଅକ୍ଷ ଚତୁର୍ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଦୂର୍ଣ୍ଣାୟମାନ । ଏହି ବୃହତ୍ ଦୂର୍ଣ୍ଣାୟମାନ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ପିଣ୍ଡରୁ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ପୃଥିବୀ ପରି ସମସ୍ତ ଗ୍ରହପୁଞ୍ଜର ଉତ୍ପତ୍ତି । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଶକ୍ତିର ମହାକର୍ଷଣରେ ଗ୍ରହ ପୁଞ୍ଜ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଚତୁର୍ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଅବ୍ୟାହତ ଘୂରି ଚାଲିଛନ୍ତି । ବୃହତ୍ ରୁମ୍ପକ ଶକ୍ତି ନିକଟକୁ ଅନ୍ୟ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ରୁମ୍ପକ ଖଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ିକ ସେହି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆକର୍ଷିତ ହେଉ ଥାଆନ୍ତି ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ିକ ବୃହତ୍ ରୁମ୍ପକ ଖଣ୍ଡ ସହିତ ମିଶି ନ ଯାଇଛନ୍ତି । ମାତ୍ର କେତେକ ପାରା ରୁମ୍ପକୀୟ ମାଧ୍ୟମର ଉପସ୍ଥିତିରେ ଏହି ମିଶ୍ରଣ ବ୍ୟାହତ ହୋଇଥାଏ । କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳ ଧାରା ଗୁଡ଼ିକ ନଦୀରେ ପରିଣତ ହୋଇ ମହାସମୁଦ୍ରରେ ଆଡୁ ବିସର୍ଜନ କରିଥାନ୍ତି । ଟିକି ଟିକି ତାରା ପୁଞ୍ଜ ଅକ୍ଷର ରାତିରେ ଦୀପ୍ତିମନ୍ତ ହେଉ ଥିଲେବି ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକର ବୃହତ୍ ଶକ୍ତି ଉପସ୍ଥିତିରେ ଆଡୁ ବିସ୍ଫୁଟି ଲାଭ କରିଥାନ୍ତି । ତଳ ଚିତ୍ର ପରି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଅହରହଃ ଜୀବ ଜଗତକୁ କହି ଚାଲିଛି ଯେ ସର୍ବାମ ଅସୀମରେ ବିଲୀନ ହେବାକୁ ପ୍ରୟାସୀ । ଜୀବସତ୍ତାର ଆକାର ଅଛି । ଅନନ୍ତ ବା ନିରାକାର ଶକ୍ତିରେ ଆଡୁ ବିସ୍ଫୁଟି ଲାଭ କରିବା ପାଇଁ ସାକାର ପ୍ରୟାସୀ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ ଓ ଉଚିତ ମଧ୍ୟ । ଟିକିଏ ଛିର ଚିତ୍ତରେ ପରମାତ୍ମାଙ୍କ ରୁମ୍ପକୀୟ ଶକ୍ତି ସମକ୍ଷରେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁତ, ଠିକ୍ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ରୁମ୍ପକ ଖଣ୍ଡ ପରି ଜୀବ ସତ୍ତା ନିଜର ଅଜାଣତରେ ଇଶ୍ୱରୀୟ ବୃହତ୍ ରୁମ୍ପକ ନିକଟକୁ ଅହରହଃ ଆକର୍ଷିତ ହୋଇଚାଲିଛି । ମାତ୍ର ଲୋଭ ମୋହ ଇତ୍ୟାଦି ପାରା ରୁମ୍ପକୀୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଜାଲ ଘେରରେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇ ଜୀବ ସତ୍ତା ସେଇ ଆକର୍ଷଣ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁ ନାହିଁ । ଫଳରେ ଜୀବ ସତ୍ତା ତାର ମୁଖ୍ୟ ବାସନାକୁ ଭୁଲି ଯାଇ ଜୀବନ ସ୍ରୋତକୁ ନିମ୍ନ ମୁଖି କରି ଚାଲିଛି ସିନା । ଫଳରେ କର୍ମ ଓ ଚରିତ୍ର ର ଉତ୍କର୍ଷତା ପରିବର୍ତ୍ତେ କ୍ରମେ ନିମ୍ନ ମୁଖି ହୋଇ ଜୀବ ମାନବରୁ ପଶୁ ପକ୍ଷୀ କୀଟ ପତଙ୍ଗ ରୂପକୁ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇ ପରମ ପୁରୁଷଙ୍କ ଠାରୁ ବହୁ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଉଛି ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିବା ଅବିଧେୟ ନୁହେଁ । ଦୋଷୀକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ ପାଇଁ ଆମ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅପରାଧର କାରଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଆନ୍ତି ଓ ଅପରାଧର ଗମ୍ଭୀରତାକୁ ଆଖିଆଗରେ ରଖି କେତେ ବର୍ଷ କାରାଗାର ଭୋଗ ଉପଯୁକ୍ତ ତାହା ମଧ୍ୟ ଆଦେଶ ଦେଇଥାଆନ୍ତି । ମାତ୍ର ସର୍ବ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କ ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ ଅଲଗା । କୌଣସି ଅପରାଧ ପାଇଁ ସାକ୍ଷୀ ପ୍ରମାଣର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥାଏ । କି ପ୍ରକାର ଦୁଷ୍ଟର୍ମ ପାଇଁ କି ପ୍ରକାର ଦଣ୍ଡ କେଉଁ ରୂପରେ ଓ

ତ୍ୟକ୍ତଜର ଅହେତୁକା ବାସନା

କେଉଁଠାରେ ଉତ୍ପତ୍ତି ହେଲେ ଏ ପ୍ରକାର ଦଣ୍ଡ ଭୋଗ ହୋଇପାରିବ ଏବଂ ଏଇ ଦଣ୍ଡ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କେହି ଅଂଶୀଦାର ଅଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ଏସବୁ ଜୀବର ତିରୋଧାନ ସମୟରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ନିମ୍ନ ଉଦାହରଣରୁ ବିଧିର ଦଣ୍ଡବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କିପରି ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାହା ସହଜରେ ଅନୁମେୟ। ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧ ପରେ ଯେତେବେଳେ ବାତା ବରଣ ଶାନ୍ତ ହେଲା ମା ଗାନ୍ଧାରୀ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ହେ କୃଷ୍ଣ ମୁଁ ମୋ ସାତ ଜନ୍ମ ଯାଏ ଦେଖି ପାରୁଛି ଯେ ମୁଁ ଏପରି କୌଣସି ପାପ କରିନାହିଁ ଯାହାଫଳରେ ମତେ ଶହେ ସନ୍ତାନର ମରଣ ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । କୃଷ୍ଣ ସ୍ଥିତହାସ୍ୟରେ କହିଲେ ମା, ଆପଣ ସିନା ଆପଣଙ୍କ ସାତ ଜନ୍ମ ଯାଏ ଦେଖିପାରୁଛନ୍ତି, ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ଅନନ୍ତ ଜନ୍ମ ଯାଏ ଦେଖି ପାରୁଛି । ଆଜିକୁ ଶହେ ବର୍ଷ ତଳେ, ଆପଣ ଅଲିଅଳା ରାଜ କୁମାରୀ ସମୁଦ୍ରକୁ ଗାଧୋଇବାପାଇଁ ଯାଇ ଗୋଟିଏ କଇଁଛ ଅଣ୍ଟା ଉପରେ ପାଦ ପକାଇଥିଲେ । ପାଦକୁ ଉଷ୍ମ ଲାଗିବାରୁ କୌତୁହଳରେ ଶହେଟି କଇଁଛ ଅଣ୍ଟାକୁ ପାଦରେ ଚାପି ଆନନ୍ଦ ନେଇଥିଲେ । ସେଇଥିପାଇଁ ଆପଣ ଏ ଜନ୍ମରେ ସେଇ କର୍ମର ଦଣ୍ଡ ଭୋଗିଲେ । ଗାନ୍ଧାରୀ ଉକ୍ତଣ୍ଟା ସହିତ ପଚାରିଲେ ମୋର ସେଇ ଅପରାଧ ଏତେ ଦିନ ଯାଏ କ୍ଷମା ହୋଇ ନଥିଲା । ସେଇ ସ୍ଥିତ ହାସ୍ୟ ଲଗାଇ ରଖି କୃଷ୍ଣ କହିଲେ ମାତେ, ଆପଣ ଏତେ ଦିନ ଯାଏ ଶହେ ସନ୍ତାନର ଜନନୀ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ଯାହାକି ଏଇ ଜନ୍ମରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିଛି । କହିଲେ ଦେଖି ବିଧିର ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କେତେ ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ । ଅଧୁନା ବିଚାରପତି ଦୋଷୀକୁ ସୁଧାରିବାପାଇଁ କାରାଗାର ମଧ୍ୟରେ ସୁଯୋଗ ଦେଇଥାଆନ୍ତି ସେପରି ସର୍ବଶକ୍ତିମାନଙ୍କ ବିଚାରରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଜୀବ ଏହି ସୁଯୋଗରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇନଥାନ୍ତି । ଏହି ସଂସାର ହେଉଛି ବିଧିର ବୃହତ୍ କାରାଗାର । ଏହି କାରାଗାରରେ କେହି କେହି କର୍ମ ସୁଧାର କରି ଉତ୍କର୍ଷ ପଥରେ ଚାଲନ୍ତି ତ କେହି ନିମ୍ନ ମୁଖି ହୋଇଯାଆନ୍ତି । 'ପ୍ରସ୍ତାବ ସିନ୍ଧୁ'ର ଏକ ଉପାଖ୍ୟାନ ମନେପଡ଼େ । ଏକ ବିଧବା ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଜୀବନର ଉତ୍କର୍ଷତା କାମନାରେ ଲୋଭ ମୋହ ବିରହିତ ଅସଂଖ୍ୟ ଦାନ ଧର୍ମରେ ବ୍ୟାପ୍ତ ଥିଲା । ମାତ୍ର ପରିଶେଷରେ ଗର୍ବ ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ଶିକାର ହୋଇ ପରଜନ୍ମରେ ଏକ ସର୍ପରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେଲା । କ୍ଷୁଧା କ୍ଳିଷ୍ଟ ସର୍ପ ଏକ ଗୋହତ୍ୟା କରି ବସିଲା । ଫଳରେ ଜନ୍ମାନ୍ତରରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇ ପରମ ପୁରୁଷଙ୍କ ଠାରୁ ଦୂରେଇଗଲା ସିନା । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ କାରଣ ହେଲା - ଗର୍ବ । ଇଶ୍ବରଙ୍କ ଠାରୁ ଦୂରେଇଯିବା ପାଇଁ ଗର୍ବର ଭୂମିକା ପ୍ରଣିଧାନ ଯୋଗ୍ୟ । ଗର୍ବ ପରି ଜୀବସତ୍ତାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶତ୍ରୁ ଅଜ୍ଞାତରେନିରବଚ୍ଛିନ ଭାବରେ ଉତ୍କର୍ଷତାର ପ୍ରତିରୋଧ

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

କରିଚାଲିଛନ୍ତି ତାହା ଜୀବ ସତ୍ତାର ଅନୁଭବର ବାହାର। ଆଉ ଗୋଟିଏ ବିଚାର ମନକୁ ଆସେ । ଗୃହପାଳିତ ପଶୁ ମାନେ ଦିନ ବେଳେ ଗୃହ ବାହାରେ ଦୈନନ୍ଦିନ ଖାଦ୍ୟ ଆହରଣ ପରେ ରାତ୍ରିର ଆଗମନରେ ଗୃହକୁ ଫେରିଆସନ୍ତି । ଜୀବ ସତ୍ତା ଯେଉଁ ଗୃହର ଅଂଶ ନେଇ ରୂପରେଖ ନେଇଥାଏ ଅଭିନୟ ଶେଷରେ ସେଇ ଗୃହକୁ ଫେରିଆସିବା ପାଇଁ ତା'ର ଏକାନ୍ତ ବାସନା ରହିବା ଉଚିତ । ଏହି ହେଉଛି ଜୀବର ମୁଖ୍ୟ ବାସନା । ଏହି ବାସନାକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ପାଇଁ ଜୀବ ତା'ର କର୍ମ ଓ ଚରିତ୍ରକୁ ଏହି ପଥରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିବା ଉଚିତ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଜୀବର ଆଉ ଯେତେଗୁଡିଏ ବାସନା ରହିଛି ତାହା ସବୁ ଅକାରଣ ବା ଅହେତୁକା ଅର୍ଥାତ୍ ଉଚିତ କାରଣହୀନ ବାସନା । ଏହିସବୁ 'ଅହେତୁକା ବାସନା'ର ପରିହାର ପାଇଁ କେତେଗୁଡିଏ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କୁ କବିତା ମାଧ୍ୟମରେ ଉନ୍ମୋଚନ କରାଯାଇଛି ।

ଜୀବସତ୍ତାକୁ ବିପଥଗାମୀ କରିବା ପାଇଁ ଯେତେଗୁଡିଏ ପାରା ତୁମ୍ଭକାୟ ମାଧ୍ୟମ ବିଦ୍ୟମାନ ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ କେତେକଙ୍କର ଭୟଙ୍କର ରୂପ ମୋ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚରକୁ ଆସି ମୋ ମନକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୁର୍ଭ କରିଛି । ଅହେତୁକା କାମନା ବାସନାକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବାକୁ ଯାଇ ବର୍ତ୍ତମାନର ଜୀବସତ୍ତା ଯେଉଁ ପ୍ରକାର ଆଚାର ବ୍ୟବହାର ଚରିତ୍ରବତ୍ତା ଓ ଭୂମିକାର ଅନୁସରଣ କରିଚାଲିଛି ତାହା ଅନ୍ୟକୁ ଯେ କି ପ୍ରକାର ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛଟପଟ କରେ ତାହା ଅନୁଭବି ବ୍ୟତୀତ କିଏ ଯାଣିପାରିବ । କେତେକ ଘଟଣା ମୋ ପ୍ରଶିଧାନ ପରିସରମଧ୍ୟକୁ ଆସିଛି । ଘଟଣା ଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ୟ । ଘଟଣାର ନାୟକମାନେ ମୋ ଉପଦେଶ ଗ୍ରହଣ ନକରି ବଳବାନ୍ କାମନାର ଶିକାର ହୋଇ ଅହେତୁକା ଜାଲ ବିଛେଇ ଚାଲିଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟକୁ ଏହି ଜାଲରେ ଛନ୍ଦି ନିଜର କାମନା ଚରିତାର୍ଥ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି ମାତ୍ର ଅନ୍ୟର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ପ୍ରତି ତିଳେ ହେଲେ ଭୂକ୍ଷେପ କରୁନାହାନ୍ତି । 'କାମନାରବିନାଶରେ ଦୁଃଖର ବିନାଶ' ଏହି ମହତ ବାଣୀ, ଏହି ନାୟକମାନଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ସନ୍ତୁଳିତ କରି ପାରୁନାହିଁ । ଫଳରେ ଏମାନେ ତ କାମନା ଚରିତାର୍ଥ ପାଇଁ ଦୁଃଖୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟର ମଧ୍ୟ ଦୁଃଖର କାରଣ ସାଜୁଛନ୍ତି । ଏହି ପରି ଜୀବ ସତ୍ତା ନିଜର କର୍ମ ଓ ଚରିତ୍ରକୁ କଳୁଷିତ କରି ପରମ ପୁରୁଷଙ୍କଠାରୁ ଦୂରେଇଯାଉଛନ୍ତି ସିନା । ମନକୁ ସେହି ନାୟକମାନଙ୍କ ଭୂମିକାରେ ଅବତାରଣା କରି କବିତା ମାଧ୍ୟମରେ ଅନ୍ତର ଆବେଗକୁ ଏହି ପୃସ୍ଥକରେ ପରିପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଛି । 'ତ୍ୟକ୍ତ କର ଅହେତୁକା ବାସନା' ର ଅର୍ଥ ପୂର୍ବ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନରୁ ସହଜରେ ବୋଧଗମ୍ୟ । 'ତ୍ୟକ୍ତ କର' ଶବ୍ଦକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ଅନ୍ୟ ଅକ୍ଷରଗୁଡିକର ଅନୁପ୍ରାସରେ କବିତା ଗୁଡ଼ିକ ରଚନା କରା ଯାଇ କେତେକ ଦୁଃସ୍ବଭାବି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମନକୁ ସତର୍କ କରି

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅଦ୍ୱେଷକା ବାସନା

ଦିଆଯାଇଛି । ଏବଂ 'ତ୍ୟକ୍ତ କର' ଅନୁପ୍ରାସରେ ଜୀବର ଏକ ଭୟଙ୍କର ପ୍ରବୃତ୍ତି କପଟ ବା ଛଳନା ଭାବକୁ ରୂପ ଦିଆଯାଇଛି । ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଭାବର ସଂଲଗ୍ନତା ପାଇଁ ଅନୁପ୍ରାସରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟିଛି ଯିନା କିନ୍ତୁ ଭାବନାକୁ ସ୍ଥିରରୂପେ ଚିତ୍ରଣକରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିଛି ।

ଛଳନା ଜୀବର ଏକ ଭୟଙ୍କର ରୂପ । ଜୀବର ଜୈବିକ ରୂପଟି ଉତ୍ତ୍ୟରହି ଛଳନାରୂପଟି ଅନ୍ୟ ନିକଟରେ ଅତି ଆଦରଣୀୟ ହୋଇଉଠେ । ବୁଦ୍ଧିମାନ ଜୀବ, ମନୁଷ୍ୟ ଏଇ ଉତ୍କଟ ଦୂର୍ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ । ସ୍ୱାର୍ଥ ଓ କାମନାର ଆକର୍ଷଣକୁ ପରିହାର କରି ନ ପାରି ଏଇ ଜୀବ ମନୁଷ୍ୟ 'ବିଷକୁମ୍ଭ ପୟୋମୃଗ' ସ୍ୱଭାବକୁ ଜନ୍ମ ଦିଏ । ବାକ୍ ପଟୁତାରେ ବଶ କରି କାମନା ଚରିତାର୍ଥ କରେ କପଟି । ରାଜନୀତିଜ୍ଞମାନେ ଅନୁଗତର ବିଶ୍ୱାସ ଭାଜନ ହେବା ପାଇଁ ଲାଲକାଳୀରୂପି କପଟର ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥାଆନ୍ତି । କାରଣ ଅନୁଗତ ଜାଣିଥାନ୍ତି ଯେ ଲାଲ କାଳୀ ଚିଠି ର ଗୁରୁତ୍ୱ ଅଧିକ । ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିସ୍ଥିତିର ବିଭୀଷିକାକୁ ସାମନା କରିବା ପାଇଁ ଜୀବ ଛଳନାର ଆଶ୍ରୟ ନିଏ । କିନ୍ତୁ କାହିଁକି? ମନୁଷ୍ୟ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜୀବ ହୋଇ ପରିସ୍ଥିତିର କ୍ରୀତବାସ ହୁଏ କାହିଁକି? ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମରେ କେତେଯେ ଭୟଙ୍କର ପରିସ୍ଥିତି ଆସିପାରେ , ମାତ୍ର ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ସାମନା କରି ନ ପାରି ଛଳନାର ଆଶ୍ରୟ ନେବା ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହେଁ । କଥାରେ ଅଛି

ଯାବତ୍ ଭୟଂ ମନାଗତଂ ତାବତ୍ ଭୟସ୍ୟ ଭେଦବ୍ୟମ୍
ଆଗତନ୍ତୁ ଭୟଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱା ପ୍ରତିକୂର୍ଯ୍ୟାତ୍ ଯଥୋଚିତଂ ।

ଏହି ପରି ଅନେକ ମହତ ବାଣୀ ଜୀବ ଜଗତପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲେବି ମନୁଷ୍ୟ କାହିଁକି ମିଥ୍ୟା ଛଳନାର ଆଶ୍ରୟ ନେଉଛି । କପଟ ଜାଲ ବିଛାଇ ନିଜର କାମନା ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ପାଇଁ କପଟି ଅନ୍ୟକୁ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାରେ ପକାଇବାକୁ ତିଳେ ହେଲେ ପଛାଉ ନାହିଁ । ଛଳନା ଓ କପଟ ମଣିଷର ଶିରା ପ୍ରଶିରାରେ ରକ୍ତ ରୂପେ ବହିଚାଲିଛି କେଜାଣି କାହିଁ ଆବହମାନ କାଳରୁ । ପ୍ରକୃତିର ସରଳତା ଅହରହଃ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବିତରଣ କରୁଥିଲେବି ଏହି ସ୍ୱାର୍ଥୀ ମନୁଷ୍ୟ ଚିକେ ହେଲେ ବି ଗ୍ରହଣ କରି ପାରୁନାହିଁ । ଛଳ କପଟ ପରିହାର କରି ଜୀବନକୁ ଉତ୍କର୍ଷ ପଥରେ ଆଗେଇ ନେବା ପାଇଁ 'ତ୍ୟକ୍ତକର' କବିତା ମାଧ୍ୟମରେ ମନକୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଆ ଯାଇଛି ।

ତ୍ୟକ୍ତଜର ଅଦ୍ୱେଷକା ବାସନା

ପୁତ୍ର ବିବାହ କରିସାରିଲେ ପିତା ମାତା ଓ ସ୍ୱଜନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଲଗା ରହିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରେ । ମନେ କରେ ମୁଣ୍ଡକୁ ହାତ ପାଇଯାଇଛି । ରମଣୀ ରତନର ପଣତ ତଳ ତାର ହୁଏ ଚିର କାମ୍ୟ । ବାଲ୍ୟବୟସରେ ପିତା ମାତାଙ୍କ ଯେଉଁ କୋଳ ଥିଲା ତା ପାଇଁ ଅଜେୟ ଗଡ଼ ଓ ଯେଉଁ ପଣତ ଥିଲା ବିପଦ ଆପଦର ଛତ୍ର ଛାୟା , ତାହା ହୋଇଗଲା ଅଦରକାରୀ । ସାରା ଜୀବନ କଷ୍ଟରେ ବିତାଇ ଯିଏ କରିଥିଲା ସନ୍ତାନର ପ୍ରାଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ସନ୍ତାନର ଜୀବନକୁ ଯିଏ କରିଥିଲା ବାଲି ଗରତା ପରି ସୁନ୍ଦର , ମସୃଣ, ସିଏ ପାଏ ହତାଦର ଆଉ ଭୋଗ କରେ ଚରମ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା । ଶିକ୍ଷିତ ସନ୍ତାନ ନିକଟରେ ସିଏ ସାଜେ ଗୃହର ଭୂତ୍ୟ । ମଳ ବିଲେପିତ ଶିଶୁଠାରେ ଯିଏ ସମର୍ପି ଦେଇଥିଲା ନିଜ ଶେଷ ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା ସିଏ ମଳ ବିଲେପିତ ଶଯ୍ୟାରେ ପଡ଼ିରହେ କେହି ନିଜ ଲୋକର ଶୁଣୁଷା ଆଶାରେ । ମାତ୍ର ପାଖରେ ଆହା କହିବାକୁ କେହି ନଥାନ୍ତି । ସନ୍ତାନକୁ ଏକ ସୁନ୍ଦର ମଣିଷ କରି ଗତି ତେଲିବା ପାଇଁ ଯିଏ ମୁଣ୍ଡର ଝାଳକୁ ତୁଣ୍ଡରେ ମାରୁଥିଲା ସିଏ ଆଖିର ଲୁହକୁ ତୁଣ୍ଡରେ ମାରିଲେବି ପୋଛିବାକୁ କେହି ନାହିଁ । 'ଅସାର ମାୟାରଚକ୍ରେ', 'ହେ ଜନନୀ' କବିତା ଦ୍ୱୟ ମାଧ୍ୟମରେ ମନୁଷ୍ୟ ମନରେ ପିତୃ ମାତୃ ଭକ୍ତି ଓ ମମତାର ଝରଣା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ଆଶା ରଖାଯାଇଛି ।

ନାରୀ ପୁରୁଷର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ । ମାତ୍ର ଯଥାତଥା ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟତାର ପରିଚୟ ଦେବା ସମାଜ ତଥା ବିବେକ ଅନୁମୋଦିତ ନୁହେଁ । ଏହା ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶରେ ଚିରାଚରିତ ଚଳଣି ସାଜିଥିଲେବି ଆମ ଦେଶ କେବେ ବି ଅନୁମୋଦନ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଆମ ସମାଜ ଏହାକୁ ବ୍ୟଭିଚାର ଆଶ୍ୟା ଦେବାକୁ ପଛାଇବନାହିଁ । କାରଣ ନାରୀ ପୁରୁଷର ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟତା କେବଳ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟରେ ଶୋଭା ପାଏ ତାହା ମଧ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଆବେଷ୍ଟନୀ ମଧ୍ୟରେ । ଅଧୁନାନ୍ତନ ଦୂରଦର୍ଶନ ଓ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପରିବେଷିତ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟତା ସମାଜ ଉପରେ କିଛିଟା ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ପାରିଛି । ଏ ଭାବେ ଏକ ପ୍ରୌଢ଼ାର ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଭାବ ମୋ ଆଖିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା । ପ୍ରେମ ଓ କାମର ପାର୍ଥକ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ । ପ୍ରେମ ପରକୀୟ ହେଲେ କାମ ସ୍ୱକୀୟ । ପରକୀୟ ପ୍ରେମର ପ୍ରକୃତ ପରିପ୍ରକାଶ ହୋଇଥିଲା ଗୋପୀ ଭାବରେ । ଭାବ ଥିଲା ଏହି ପରି । ଗୋପୀମାନେ ନରକରେ ପଡ଼ନ୍ତୁ ପଛକେ ସେମାନଙ୍କ ପଦ ରଜ ଲାଗି ହୋଇ ପରମ ପ୍ରେମିକ କୃଷ୍ଣ ହୁଅନ୍ତୁ ରୋଗମୁକ୍ତ । ପ୍ରେମିକ ବା ପ୍ରେମିକା ନିଜର ଶାରୀରିକ ତଥା ମାନସିକ ପରିସ୍ଥିତି ଯାହା ହେଲେ ବି ପ୍ରେମୀକୁ ସର୍ବଦା ଆନନ୍ଦିତ ଦେଖିବାକୁ ଚାହେଁ । ମାତ୍ର କାମୁକର ଭାବ ଧାରା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପରୀତ । ପ୍ରକୃତ ପ୍ରେମ ଭାବ ଭୁ ପୃଷ୍ଠରୁ

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ଉଭେଲ ଗଲାଣି । ପରିବର୍ତ୍ତେ କାମ ଭାବର ବଶବର୍ତ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜର ଶାରୀରିକ ତଥା ମାନସିକ ସନ୍ତୁଷ୍ଟି ପାଇଁ ପ୍ରେମ କରିଚାଲେ, ପ୍ରେମୀ ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ରହୁ ନା କାହିଁକି ସେଥି ପ୍ରତି ତାର ତିଳେ ହେଲେ ଭୃକ୍ଷେପ ନଥାଏ । ଏହି ପରି ହିଂସ୍ର ସଂକୁଳ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ମତେ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିବା ପ୍ରୌତାଟି କାମନା ଚରିତାର୍ଥ ପାଇଁ ଘୃରିଚାଲିଛି ସିନା । ଉତ୍ତମ ପରିପାଟିର ଆଭୂଷଣରେ ସଜ୍ଜିତ ପ୍ରୌତାଟି ଯଥାତଥା ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟତା ଖୋଜି ବୁଲିଲେ ଗୋଲାପ କଳିକା ପରି କଷ୍ଟକ ଶଯ୍ୟାରେ ଝୁରିଯିବ ସିନା, ଏକ ପତିପ୍ରାଣୀ କୁମୁଦ ସାଜି ପାରିବକି? 'ତୁଙ୍ଗ ଶିଖରିତଳ' କବିତା ମାଧ୍ୟମରେ ଉଭଣୀ ମାନଙ୍କ ଅନ୍ତରରେ ଗୋପୀ ଭାବର ଚେତନା କାମନା କରାଯାଇଛି ।

ଆଳସ୍ୟ ଅଧୁନାନ୍ତନ ମନୁଷ୍ୟର ଶିରା ପ୍ରଶିରାରେ ପ୍ରବାହିତ ରକ୍ତର ଏକ ଉପାଦାନ ପାଲଟି ସାରିଲାଣି । ଆଖି ଆଗରେ ଜୀବନ ନଥିବା ଏକ ବସ୍ତୁଟିର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରାୟଣତା ଏଇ ମନୁଷ୍ୟକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରି ପାରୁ ନାହିଁ । କଥାରେ ଅଛି କଷ୍ଟ କଲେ କୃଷ୍ଣ ମିଳେ ମାତ୍ର ଅଳସୁଆ ପାଏ ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଯାତନା ଶାରୀରିକ ମାନସୀକ ତଥା ଆର୍ଥିକ । ସୃଷ୍ଟିର ମୁଖ୍ୟ ସୃଜନ ଅଧୁନାନ୍ତନ ମନୁଷ୍ୟର ଏଇ ଜୀବ ଜଗତକୁ ଅବଦାନ, ଆଳସ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ଏଇ ମନୁଷ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନ ଓ କାରିଗରୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚରମ ସୋପାନରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଲାଣି । ଇଏ କେବଳ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିଛି ସ୍ୱଳ୍ପ କେତେକଙ୍କ କର୍ମ କୁଶଳତା ତଥା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରାୟଣତାରୁ । ମାତ୍ର ନିଆଁଖୁଣ୍ଟାର ଡାମରା କାଉ ସାଜି ଥରେ ଇହ ଜଗତରେ ଉଡିଆସନ୍ତୁ, ଦେଖିବେ ଆଳସ୍ୟ ଓ ଠକାମିର ମହା ବାତ୍ୟା ଭୂପୃଷ୍ଠରେ କିପରି ତାଣ୍ଡବ ନୃତ୍ୟ କରିଛାଲିଛି । ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ରକେଟ୍ ଯୁଗର ଏଇ କର୍ମଠ ମନୁଷ୍ୟ ନିଖୁଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରଚାଲିଛି ତା ଦୋକାନରେ, ଫାଇଲକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ, ବିଭିନ୍ନ ବାହାନା ଦେଖାଇ ଅଯଥା ସମୟ ଗଡ଼ାଇବାରେ ଓ ଅଯଥା ଗପ କରି ବାରେ । ବିଲରେ ହଳିଆ ଦୁଇଟାରେ କାମ ବନ୍ଦ କରିବାରେ, ବ୍ୟବସାୟୀ ଚାଉଳରେ କଙ୍କର ମିଶାଇବାରେ, ଶିକ୍ଷକ ଶ୍ରେଣୀରେ ଡୂଳାଇବାରେ, କ୍ଲାସ୍ ତ୍ୟାଗ କରି ଛାତ୍ର ଧୂମପାନ କରିବାରେ, ଚିକିତ୍ସକ ନିଜର ପ୍ରବିଣତା ଦେଖାଇ ରଗ୍‌ଗକୁ ଶୋଷଣ କରିବାରେ, ପ୍ରଶାସନୀକ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକୁ ଦଣ୍ଡ ଦେବାରେ ଓ ଆରକ୍ଷୀ ଦୋଷୀକୁ ଘଣ୍ଟ ଘୋଡ଼ାଇବାରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଛୋଟ ଛୋଟ ନମୁନା ବିତରଣ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି । 'କୀଟି କୀଟି ଅନ୍ଧକାରେ' କବିତା ଏଇ ମନୁଷ୍ୟର କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ ପଥେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଗୀତି ଗାନ କରୁ ବୋଲି କାମନା କରାଯାଇଛି ।

ତ୍ୟକ୍ତଜର ଅହେତୁକା ବାସନା

ପୁରା କାଳରେ ଗାଁ ଗଣ୍ଡାରେ ବୟଃ କ୍ଷେମାନେ କହନ୍ତି 'ସତକହିଲେ ଭାତ ମିଳେ' । କଥାଟା ଅସତ୍ୟ ନୁହେଁ । ସତ୍ୟ ପ୍ରକାଶରେ ଅନ୍ୟର ମନରେ ବିଶ୍ୱାସ ଓ ସହାନୁଭୂତି ଉଦ୍ବେକ ହୁଏ । ପରମ ପୂଜ୍ୟ ଜାତିର ଜନକ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧି କହନ୍ତି ଯିଏ ସବୁବେଳେ ସତ୍ୟ କହେ, ଏପରି ସମୟ ଆସିବ, ସିଏ ଯାହା କହିବ ତାହା ସତ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବ । ବାସ୍ତବିକ ସର୍ବଦା ସତ୍ୟବାଦିତା ବାକ୍ ସିଦ୍ଧି କରାଏ । ସତ୍ୟର ଅଭ୍ୟାସ, ମନୁଷ୍ୟକୁ ଅସଂଖ୍ୟ ସଦ୍‌ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ କରାଇ ପାରିଥିଲା । ସତ୍ୟ ଥିଲା ଜୀବର କସୌତି । ଅଭାବ ଓ ଅନାଟନ କେବେ ବି ଦେଖା ନ ଥିଲା । ମୋର ମନେ ଅଛି ଯେ ମୋ ଜେଜେବାପା ପଥର ନନ୍ଦ କିଣିବା ପାଇଁ ଟଙ୍କା ବଦଳରେ ଅଷ୍ଟାରେ ମାରିଥିବା ମାଟି ଖଡ଼ି ବହିନା ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ପଥୁରିଆ ତାହା ନେଇ ପ୍ରକୃତରେ ପଥର ନନ୍ଦ ନେଇ ଆସିଥିଲା । ଏହା କେବଳ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥିଲା ସତ୍ୟର ପ୍ରଭାବରୁ । କିନ୍ତୁ କାହିଁ ଏବେ ସେ ସତ୍ୟ । ମିଥ୍ୟା ମନୁଷ୍ୟର କଥାରେ କାମରେ ସବୁଥିରେ ଜପାମାଳି ପାଲଟି ଗଲାଣି । ମିଥ୍ୟାର ରାଜତ୍ବରେ ମନୁଷ୍ୟ ଏପରି କବଳିତ ହୋଇଛି ଯେ ସତ୍ୟର ଆକର୍ଷଣ ତିଳେ ମାତ୍ର ଅନୁଭବ କରି ପାରୁନାହିଁ । ସତ୍ୟ କହିବାକୁ ଗୀତା ଛୁଇଁ ମଧ୍ୟ ଏହି ମନୁଷ୍ୟ ତାହା ମିଛ କହିବାକୁ ପଛାଇ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଯେ ମିଥ୍ୟାର ଆଶ୍ରୟ ନିଅନ୍ତି ତାହା ନୁହେଁ । ସାମାନ୍ୟ ସତ୍ୟ କେଉଁଠି ଅଛି ବୋଲି ଏ ପୃଥିବୀ ଚଳମାନ ଅଛି, ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ଠିକ୍ ସମୟରେ ଉଦୟ ଅସ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି । ସତ୍ୟର ପରାକ୍ରମ ଅନୁଭବ କରିବା ପାଇଁ ମାନସ ସଜନୀକୁ ଏତେ କାନେ କାନେ କହିଲି, ଟିକେ ଗ୍ରହଣ କଲା କି ନାହିଁ ତାକୁ ଜଣା ।

ଲେଖି ବସିଲେ କାଗଜ ମିଳିବନାହିଁ ଓ କଲମରୁ କାଳି ସରିଯିବ । ଅଧିକ ଲେଖିବାର ପ୍ରୟାସ ଥିଲେବି ପାଠକ ଭାଇ ଭଉଣୀ ମାନଙ୍କୁ କଅଣ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରି ପାରିବି । କିନ୍ତୁ ଅନୁରୋଧ ତ କରି ପାରିବି । ହେ ପାଠକ ଭାଇ ଭଉଣୀମାନେ, କବିତାଗୁଡ଼ିକର ଛନ୍ଦ, ଶବ୍ଦ ଯୋଜନା ଓ ଭ୍ରମ ଉପରେ ତର୍କ ନକରି ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଓ ଭାବ ଧାରା ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବେ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଓ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଅର୍ଥକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରି ପାରିଲେ ମୋର ପରିଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ହେବ । କ'ଣ ଆପଣ ପାରିବେ ? ନାରାୟଣ କିଞ୍ଚିତେ ଚକ୍ର ଉହାଡ଼ କରି ଆପଣ ମାନଙ୍କ ଚଲା ପଥରେ ପୁଷ୍ପ ବୃକ୍ଷ କରନ୍ତୁ ଏତିକି କାମନା ।

ହେମେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଦାଶ

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅଦ୍ୱେଷକା ବାସନା

ତ୍ୟକ୍ତକର--(କପଟ)

ତ୍ୟକ୍ତକର ରେ ମୂତ ମାନସ ହୃଦୟରୁ କୁଟିଳ ପଞ୍ଜରି
ତ୍ୟକ୍ତକର ସ୍ନିଗ୍ଧତରୁ ଉତ୍ସୁକରୀ କପଟ ଶବରୀ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଏ ତୋର ମାନସୁଁ ନୁହେଁ ଯାହା ସ୍ରଷ୍ଟା ଅନୁକୁଳ
ମାତୃ ଗର୍ଭେ ନେଲୁ ତୁ ଶପଥ କରିବାକୁ ସୃଜନ ସଫଳ ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ଭ୍ରମ ରେ ମାନସ କ୍ଷଣେ ମାତ୍ର ସ୍ୱର ସେ ଶପଥ
ଜୀବେ ଦୟା ନିଷ୍ପପଟ ଭାବ ଆଚରିବୁ ନ ଯିବୁ ବିପଥ ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ମାୟା କୁହେଲିକା କ୍ଷଣେ ମାତ୍ର ମନରେ ବିଚାର
କାହିଁଗଲା ସେ ଶପଥ ତୋର କ୍ଷୀଣ ଜନ୍ମକରୁ ଛାରଖାର ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଏ ତୋର କରମୁଁ କରେ ଯାହା ସୃଜନେ ବ୍ୟାଘାତ
ଚିରନ୍ତନ ନୀୟତି ପଥରୁ ଅପସୃତ ନୁହଇ ଉଚିତ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ରେ ମୂତ ଛଳନା ସତ୍ୟେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ ତୋ ଅନ୍ତର
ପୟଃ କୁମ୍ଭେ ପୟଃ ମୁଖେ ସାକୁ ସଦା ଅନ୍ତର ବାହାର ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଜଡ଼ତ୍ୱ ପ୍ରଭାବ ଶୁଦ୍ଧିତେରି କରତୁ ଶ୍ରବଣ
ତୋ ବ୍ୟତିତ ସରବେ କରନ୍ତି ଚିରନ୍ତନ ଶାଶ୍ୱତୀ ଭଜନ ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ହିମାଚଳ ଶୀର୍ଷ ସ୍ନୀଗ୍ଧଧାରା ବନ୍ଦ୍ୟ ମହାକିନୀ
କି ବରଷା ଶରତ ଶୀତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତା ବହେ ଏକାକିନୀ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ତ୍ୟକ୍ତକରି ଦରଭ ଗୁଞ୍ଜନ ମନ୍ଦାକିନୀ ହୋଇଛି ମଉନା
ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ଯମୁନାର ତୀବ୍ର ସଙ୍ଗଲଭି ନୁହେଁ ଆନମନା ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ବନ୍ଧୁର ବିପଥ ପ୍ଲାବିୟାଏ ବନ ଦେଶଦଶ
ଏକାକାର କାୟ ମନ ବାକ୍ୟ ଧ୍ୟାନରତ ମହତୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ସୁକାୟ ସ୍ୱଭାବ ପରକାୟ କରି ଉନ୍ମୋଚନ
ଜନପଦ ତୋଷିବାକୁ ସିଏ ସତେଅବା ଅଟଳ ଚିତ୍ତନ ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ପଙ୍କିଲୁ ପାଣ୍ଡୁର ସୁଚ୍ଛତୋୟ କରେ ବିତରଣ
ତଥାପି ସେ ଅଭିମାନୀ ନୁହେଁ ହୋଇନାହିଁ କଲୁଷିତ ମନ ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ଅବମ୍ୟ କାମନା ବେଗେ ଧାଏଁ ହୋଇ ଶତ ମୁଖ
ଭେଟିବାକୁ ମହାସିନ୍ଧୁ ନୀରେ ଲଭିବାକୁ ଚିରନ୍ତନ ସୁଖ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ମୋହ, ସଂସୀମତି ଦେଖ ଅସୀମରେ ହୁଏ ଲୀନ
ବିସ୍ମରିଲା ମନ୍ଦାକିନୀ ମହାସିନ୍ଧୁ ନୀରେ ସ୍ୱରୂପ ଭୀଷଣ ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ତୀମିର ପଟଳ ପଡେନିକି ତୋ ନୟନେ ଏହା
ଅସୀମରେ ହେବାକୁ ବିଲୀନ ସୃଜନର ଅପ୍ରକଟ ଛବି ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ଜୀବନ ବାସନା ଅହେତୁକୀ ଜାଲର ପ୍ରସାରେ
ରଜପ୍ରାଣେ ହେଉ ଅଭିମାନୀ ସାହଚର୍ଯ୍ୟା ଲଭି କୁମତିରେ ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ଜୀବେ ପ୍ରେମ ଭାବ କୁଟିଳତା ମନ୍ଥ କରି ଜପ
ନକଲେବି ଜନପଦେ ତୁଷ୍ଟ କଷ୍ଟଦେବା ହେବ କି ଉଚିତ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ତ୍ୟକ୍ତକରି ପରମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କପଟରେ ଗରଜେ ଓକିଲ
ନିମିଷକେ ସତ ଆଉ ମିଛ ସବୁକିଛି କରେ ସମତୁଲ ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ସୁବିଚାର ମନୁ ଅନ୍ୟାୟରେ ରଖନ୍ତି ମାନସ
ବିନା ମେଘେ ସରଜି କୁଳିଶ ଆଚରନ୍ତି ଛଳନା ପୁଲିସ ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ସୁଶୂଷା ମନରୁ ଲୁଚିନିଏ ସ୍ୱାର୍ଥୀ ଚିକିତ୍ସକ
ଅର୍ଥ ଲୋଭେ ରାଜ କର୍ମଚାରୀ ଆଉଡାଏ ଦିନ ନିରର୍ଥକ ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଶୀକ୍ଷାଦାନୁଁ କପଟରେ ଶୀକ୍ଷକ ପ୍ରବର
ଲୋଭେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଏ ଛାତ୍ରେ ନିଜ ଗୃହେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶୀକ୍ଷାର ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ସେବା ନେତାଗିରୀ ଭାଷଣରେ ଭଣ୍ଡାଇ ଜନତା
ଠକାମି ବ୍ୟତିତ ସବୁ କିଛି ଭୁଲିଯାନ୍ତି ମିଳେ ଯେବେ ସଭା ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ସୁଦୃଢ଼ ଭାବନା ଆଚରନ୍ତି କୁଟିଳ ଛଳନା
ବ୍ୟବହାରେ ଧନିକ ସମାଜ ନିସ୍ତୁ ଲଭେ ଯେତେ ବିତମ୍ବନା ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ଖାଦ୍ୟ ଦୂର୍ବାଦଳ ସଞ୍ଚିରଖୁ ବଳଦ ବାପୁଡ଼ା
ପରବିତ୍ତେ ସରଜଉ ଘର ପ୍ରାଣମୀନେ ଦୃଡ଼େକରି ଭିଡ଼ା ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ଭ୍ରମ ଦେଖ ଛତ୍ରୀ କାଳ-ବକ ଅଛି ଏକ ଧ୍ୟାନେ
ଜାଣିନାହୁଁ କରିବଟି କେବେ କବଳିତ ସୁକୁମାର ମୀନେ ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ଜୀବନ ସ୍ୱାଛନ୍ଦ୍ୟ ଯାହାପାଇଁ ଦେଉ କଷ୍ଟ ପ୍ରାଣେ
ନ ହେବେ କେହି ସହ ଯାତ୍ରୀ ଯେବେ ଯିବୁ ଅମତା ଅୟନେ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକୀ ମାୟା ଯାହାପାଇଁ କୁଟିଳ ଆରୋପ
ତୋବିପଦେ ସଂବେଦିତ ନୋହି ଦୂରେଯିବେ ନ ଥିବେ ସମିପ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ତ୍ୟକ୍ତକରି କୁଟିଳ ତମସା ଖୋଲି ଦେଖ ତୃତୀୟ ନୟନ
କପଟରେ ଛଳନା ମିଶିଲେ ନାଶ କରେ ନିଷ୍ଠପଟ ପ୍ରାଣ ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି ଦ୍ଵିସ୍ଵଭାବ ତୋର ଛପି ଏକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାଶନ
ନିର୍ମାଣକେ ଘଟେ ଅଘଟଣ ସରଳର ବିଲୋପ ସାଧନ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର କପଟ ଆଚାର ଦିଏ ଯାହା ନିଷ୍ଠପଟେ କଷ୍ଟ
ନୁହେଁ ଏହା ଜୀବନର ଲକ୍ଷ କରନାହିଁ ଏକୀବନ ନଷ୍ଟ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର କ୍ଷଣିକ ଚିନ୍ତନ ବେଳ ଆଉଁ କର ଆଚରଣ
ଚିରନ୍ତନ ଶାଶ୍ଵତ ଜୀବନ କରେ ଯାହା ଜୀବେ ମହିୟନ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅକାରଣ ଦମ୍ଭ ମନେରଖ ଅମୂଲ୍ୟ ଜୀବନ
ହରାଇଲେ ମିଳବନି ଆଉ ବ୍ୟର୍ଥହେବ ବିଧିର ସୂଜନ ।

ତ୍ୟକ୍ତକରି କ୍ଷଣିକ କାମନା ପାରିବୁକି ଭଜି ଚିରନ୍ତନେ
ତ୍ୟକ୍ତକରି ଅହେତୁକି ଆଶା ଚଳିବୁକି ଶାଶ୍ଵତୀ ଅୟନେ ।

ଓଁ ଶ୍ରୀ ତତ୍ ସତ୍

ତ୍ୟକ୍ତଜର ଅହେତୁକା ବାସନା

ଅ-- (ମାୟା)

ଅସାର ମାୟାର ଚକ୍ରେ ପ୍ରବଳ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନେ
ମାୟାଚରୀ ଧରା ଦୁରେ ଦୁରାଏ ଅଧୀନେ
ଅଦୃଟନ ଘଟେ କେତେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ପ୍ରଭାବେ
କ୍ଷଣକେ ବିଲୟ ଆନ କ୍ଷଣକେ ସଂଭବେ ।

ଅଗୋଚରେ ଲୋପ ପାଏ କେତେ ଜନପଦ
ଭଭବ ଲଭେ ସେଠାରେ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦ
ଅଗମ୍ୟ ବନାନୀ କାହିଁ ବିଲୋପ ଲଭଇ
ଚିର ସବୁଜୀମା ସହ କେଦାର ଶୋଭଇ ॥

ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ କାହିଁ ଗୋଷ୍ଠଦ ପ୍ରାନ୍ତରେ
ଗରଜେ କେତେ ଉଦ୍ୟୋଗ ଉତ୍ସୁସିତ ସ୍ଵରେ
ଅତଳ ଗରଭୁ ଉଠେ ସାଗର ବକ୍ଷରେ
ଉପତ୍ୟକା ତୈଳକୂପ କେତେ ଯେ ପ୍ରକାରେ ॥

ଅଗଭୀର ନଦୀ କାହିଁ ହୁଏ ଚିର ସ୍ରୋତା
ଖରସ୍ରୋତା କାହିଁ ଭଜେ ଚାରଣ ମୃତ୍ତିକା
ଅକାଶତେ ଭୁଞ୍ଜଳନେ ନାଶେ ଜନପଦ
ଉଦ୍ଧିରଣେ ଉଠେ କାହିଁ ଭୁଗର୍ଭ ସମ୍ପଦ ॥

ଅମାପ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ବ୍ୟାଘାତେ
ଘରୁଥାଏ ଅହଃରହ ନ ହୁଏ ପରତେ
ଅଧୀନ ଏହାର ସର୍ବେ ସଜୀବ ନିର୍ଜୀବେ
ପରିବର୍ତ୍ତନ କଷଣ ଭୋଗନ୍ତି ସରବେ ।

ତ୍ୟକ୍ତଜର ଅହେତୁକା ବାସନା

ଅନିନ୍ଦ୍ୟ ରୂପ ତୋହର ଝଟକୁଛି ଏବେ
ଥିଲା କେତେ ହେଲା ଏତେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ପ୍ରଭାବେ
ଆବାଲ୍ୟ ଚପଳ ତୋର ଦରୋଚି ବଦନ
ଲପେଟି ଗୁରୁଣ୍ଡି ତନୁ ମଳ ବିଲେପନ ॥

ଅନୁତା ବିବେକ ତୋର ଭାବ ଖେଳୁଆଳ
ଖାଇବା ପିଇବା ଭୁଲୁ ଖେଳୁଛି କେବଳ
ଅଳୀ ଅଝଟ ଯେତେକ କ୍ରନ୍ଦନ ହିଁ ବଳ
ଜନନୀ ଅଜେୟ କୋଳେ ଅଜାତୁ ସକଳ ॥

ଅଦୃଶ୍ୟ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନୁ ତାହା କେଣେ ଗଲାଦୁରି
ପ୍ରକାଶିଲା ଗମ୍ଭୀରତା କେତେ ଥିରିଥିରି
ଅସଂଖ୍ୟ ପ୍ରୟସ ସହ ନବ ଆଭୂଷଣ
ସବୁର ହେଲା ବିକାଶ ମାର୍ଜିତ ଗତଣ ॥

ଅପୂର୍ବ ସାହସ ସହ ଶକତି ସଂସ୍କୃତି
ବିକାଶ ଲଭିଲା ଶୀଘ୍ର ବୀକ୍ଷା ଓ ଭାରତୀ
ଅଜ୍ଞାନ ଅନ୍ଧାର ଶେଷେ ଉଦେ ଜ୍ଞାନ ଶଶୀ
ଜୋସନା ନପାରେ କିନ୍ତୁ ଆତ୍ମ ପରକାଶି ॥

ଅଚିର ଏ ମରୁ ଜଳ ଆସ୍ବାଦନେ ମାତି
ପ୍ରୀୟ ସ୍ନେହେ ତେଜୁ ମାତୃ ମମତା ଶାଶ୍ୱତୀ
ଅଦମ୍ୟ କାମନା ବଶେ ହୋଇ ତୁ ଭନ୍ନୁ
ନ ଚିନ୍ତିଲୁ ପିତୃ ମାତୃ ସେବା ହିଁ ସମ୍ପଦ ॥

ଅନବଦ୍ୟ ଦଶମାସ ଗରଭ ବେଦନା
ତୋ ଚନ୍ଦ୍ର ମୁଖ ଉଦ୍ଭାସେ ଭୂଲେ ସେ ଯାତନା
ଅତିତରେ ଥିଲୁ ଶିଶୁ ଦରୋଚି ବଦନ
ଦେଖି ଯିଏ ହେଉଥିଲା ଉତ୍ସୁସିତ ପ୍ରାଣ ॥

ତ୍ୟକ୍ତଜର ଅହେତୁକା ବାସନା

ଅଗୁରୁ ଚନ୍ଦନ ଡାଳି ବ୍ରତ ଉପାସନା
ନମି ବିଭୁ ପଦେ କରେ ମଙ୍ଗଳ କାମନା
ଅଶୁଳ ନୟନା ଯିଏ ଦେଖି ତୋ ଲୋଚକ
ତୋ ମଳିନ ମୁଖ କରେ ହୃତ ଯା ବିବେକ ॥

ଅନାହାରେ ରହୁ ଯଦି ଯା ମନ ଚନ୍ଦ୍ରିକା
ଆଜ୍ଞାଦିତ କରେ ଯାର ଦୃଶ୍ୟ କୁଳ୍ଫଟିକା
ଅକାତରେ ତୋକାରୁଣ୍ୟ ଯିଏ ନ କହୁଁ ପାରେ ଜାଣି
ନୁହେଁ ସେହି ଆନ କେହି କେବଳ ଜନନୀ ॥

ଅହେତୁକା ବାସନାର ପ୍ରତିକ୍ରୀୟା ଯେତେ
ପ୍ରଭାବିତ ନୁହେଁ ସିଏ ମନ ପ୍ରାଣ ଚିତ୍ତେ
ଅଯାଚିତେ ଖୋଲିଦିଏ ପିୟୁଷ ପସରା
କେବଳ ହିଁ ତୋ ପ୍ରକାଶ ତା ଅନ୍ତର ତାରା ॥

ଅହଂକାରେ ଗ୍ରସ୍ତ ତୋର ମନ ବୁଦ୍ଧି ଚିତ୍ତ
ଜନକ ଜନନୀ ଦୃଶ୍ୟ ଚିନ୍ତାରେ ପୀଡ଼ିତ
ଅପକର୍ମେ ରହୁ ମଜ୍ଜି ମତୁଆଳ ହୋଇ
ଜନକ ଜନନୀ ବନ୍ଦ୍ୟ ନ ବୁଝିଲୁ ତୁହି ॥

ଅପାର କ୍ଷମା ବାରିଧି ସେହି ସର୍ବସ୍ୱହ
ନାହିଁ ସେଠି ଆନ କିଛି କେବଳହିଁ ସ୍ନେହ
ଅକଲ୍ୟାଣୁ ଯାର ହୁଏ ତୋ ବିକାଶ କ୍ଷୀଣ
ଯା ପ୍ରକାଶୁ ତୋ ପ୍ରକାଶ ଅଟେ କି ସେ ସାନ ॥

ଅଜ୍ଞାତରେ ଯାର ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜନେ ତୋର
ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଛି ସିଏ ହେବ କି ଇତର
ଅନ୍ୟ କେହି ନୁହେଁ ସେହି ଜନକ ଜନନୀ
ଉପକାରୀ ପ୍ରତିଦାନେ ନୁହେଁ କି ଭାଜନ ॥

ତ୍ୟକ୍ତର ଅହେତୁକା ବାସନା

ଅକାତରେ ବିତାଇ ସେ ବିନିଦ୍ର ରଜନୀ
ତୋ ଆପଦେ ସାହା କେହି ନ ଥିବେ ଅବନୀ
ଅବାଟରେ ଗଲେ ଯିଏ ସୁବାଟ ଦେଖାଏ
ପିତୃ ମାତୃ ବ୍ୟତିରେକେ ଆନ କେହି ନୁହେଁ ॥

ଅତ୍ୟନ୍ତ ତନ୍ମୟ ଯିଏ ଦେଖି ତୋ ଆନନ୍ଦ
ଲୋତକ ତାଳଇ ଯିଏ ଦେଖି ତୋ ବିଷାଦ
ଅସହ୍ୟ ଦୃଃଖେ ତୋ ଭୂମିକା କରିଛି ସ୍ଥାପନା
ବିବେକର ପ୍ରତିଦାନ କି ଅବମାନନା ॥

ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ସୃଷ୍ଟି ଆଦ୍ୟେ ଅନାଦି ମାତୃକା
ଯା ପ୍ରସାଦୁ ଏ ଜଗତ ନିର୍ବାହେ ଜୀବିକା
ଅନାଦି ଶକ୍ତି ତି ସିଏ ଯା ଇଚ୍ଛାରେ ଘଟେ
ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ଦିବା ନିଶୀ ସମୟେ ପ୍ରକଟେ ॥

ଅଚନ୍ଦ୍ରି ଜନନୀ ସତ୍ୟ ତା ଅଂଶ ବିଶେଷ
ତାଙ୍କ ଠାରେ ଆଦ୍ୟ ଆଉ ତାଙ୍କଠାରେ ଶେଷ
ଅକାରଣ ଦମ୍ଭ ତେଜି ମନରେ ବିଚାର
ସେହି ଭାବେ ନୁହନ୍ତିକି ସେ ସେବ୍ୟ ତୋହର ॥

ଅଜଣା ସଙ୍ଗିନୀ ମାୟା ଲଭି ଭୋଳ ହେଲୁ
ପିତୃ ମାତୃ ଚିର ସେବ୍ୟ ସୁଖେ ପାଶୋରିଲୁ
ଅଳିକ ଉନ୍ମାଦନାର ଉନ୍ମୁଖ ଲହରେ
ହଜି ନିଜେ ପଶୁ ଦୃଃଖ ଭୀଷଣ ଗହ୍ବରେ ॥

ଅସ୍ଥାୟୀ ଯୌବନ ତୋର ମଉଲିବ ଦିନେ
ଦିନ ଥାଉଁ ବାଛି ଚଳ ଶାଶ୍ବତୀ ଅୟନେ
ଅକାରଣ ମାୟାଜାଲ ଛିନ୍ନ କରି ବେଗେ
ବେଳ ଥାଉଁ ଧରି ରଖ ତା ଆଶିଷ ସଙ୍ଗେ ॥

ତ୍ୟକ୍ତଜର ଅହେତୁକା ବାସନା

ଅପରାହ୍ନ ହେବ ତୋର ଜୀବନ ଗଗନେ
ଶତ ଚେଷ୍ଟାରେ ଅଛି କି ଶାନ୍ତି ତୋର ମନେ
ଅଜଣା ଭୟରେ ଘାରି ହେବୁ ଦିନୁ ଦିନ
ଜରା ବ୍ୟାପି ଘୋଟି ଯିବ ଶୁଷ୍କ ତୋ ଜୀବନ ॥

ଅଦିନ ଆସିବ ସୁଖ ସମାପ୍ତି ଲଭିବ
ତନ ମନ ଧନ ମଦ ଦୂରେଇ ଚାଲିବ
ଅଦିନ ଜରା ଗ୍ରାସିବ ପାଇବୁ ନି ସାହା
ସରବେ ଚଳିବେ ଦୂରେ କରିବେ ନି ଆହା ॥

ଅଜଣା ସାଥି ମାୟା ରେ ସବୁ ଭୁଲି ଥିଲୁ
ଯାହା ପାଇଁ ପିତା ମାତା ସମ୍ପଦ ତେଜିଲୁ
ଅନାୟାସେ ତୋ ଅଦିନେ ତୋ ସଙ୍ଗ ତେଜିବ
କେବଳହିଁ ତା ଆଶୀଷ ସଙ୍ଗେ ତୋର ଯିବ ॥

|

ଅହେତୁକା ବାସନାରେ ଯଦି ତୁ ତେଜିବୁ
ସମସ୍ତ ଗରବ ତୋର ଯଦି ବିସର୍ଜିବୁ
ଅସାର ମାୟାର ଜାଲ ଯଦି ତୁ ଛେଦିବୁ
ପିତୃ ମାତୃ ପଦ ସେବା ଯଦି ତୁ କରିବୁ ॥

ଅଦୃଶ୍ୟ ଶକତି ତୋର ହୋଇବଟି ସାହା
ମାୟା ମରିଚିକା ଯିବ ନ ପାଇବ ରାହା
ଅତିରେ ଚଳିବୁ ସୁଖେ ବିଧିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ
ପଥର ପାଥେୟ ସିନା ଜନନୀ ଆଶୀଷ ॥

ଓଁ ଶ୍ରୀ ତତ୍ ସତ୍

ତ୍ୟକ୍ତଜର ଅହେତୁକା ବାସନା

ହେ -- (ମାତୃ ପ୍ରାର୍ଥନା)

ହେ ଜନନୀ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟା ପିୟୁଷ ହୃଦୟ
ପିୟୁଷ ବର୍ଷଣେ ସଦା ଅକୁଣ୍ଠିତ ଚିତ୍ତ
ହୃଦ ତବ ଛୁର୍ବି ନାହିଁ ବିଷାଦର ଛାୟା
ଶତ ଅବମାନନାରେ ନୁହେଁ କଳୁଷିତ ॥

ହେ ମଙ୍ଗଳମୟୀ ତୋର ସକଳ କାମନା
ଆଶା ବୈତରିଣୀ ଧାର ଶୁଖି ଶୁଖି ଯାଏ
ଅପ୍ରକାଶ ରହିଯାଏ ଅକୁହା ବେଦନା
ଅଯୋଗ୍ୟ ମୁଁ ବୁଝିବାକୁ ସତେତନ ନୁହେଁ ॥

ହେଲାରେ ଯାଉଛି ଦିନ ମାସ ଓ ବରଷ
ପାର୍ଥିବ ବାସନା ବହେ ଶିରା ଓ ପ୍ରଶିରା
ଶତ ଚେଷ୍ଟା ବୃଥା ମୋର ନାହିଁଟି ସାହସ
ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ସେ ଉକ୍ତ ଧାରା ॥

ହେ ଜନନୀ ଆବାଲ୍ୟରୁ କିଛି ମୁଁ ବୁଝେ ନି
ଲପେଟି ଗୁରୁଣ୍ଡ ମୋର ଅନୁଜା ବିବେକ
କୈଶୋର ପ୍ରବେଶେ ମଧ୍ୟ ନ ପାରିଲି ଜାଣି
ଖେଳି ବୁଲି ତପଳ ମୁଁ ନିର୍ବୋଧ ସ୍ତବକ ॥

ହେ ମାତ ଯୌବନ ସ୍ରୋତେ ସ୍ରୋତସ୍ବିନୀ ମୁଁହି
ଉଲଟି ବନାନି ଶ୍ରେଣି କଳନ ମୁଖର
ପ୍ରଖର ଅକ୍ଷିର ଗତି କିଛି ବୁଝେ ନାହିଁ
ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ପୀଡ଼ିତେ ହୁଏ ଜଗତ ଅଧର ॥

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ହେଲା ମନେ ସଂକ୍ରମିତ କାମନା ବାସନା
ବିବେକ ବିରୁଦ୍ଧ ପଥ ନ ପାରିଲି ତେଜି
ପ୍ରିୟର ପଣତ ତଳେ କୋମଳ ବଦନା
ଭାବିଲି ମୁଁ ସବୁ କିଛି ସୁଖେ ଗଲି ହଜି ॥

ହେଉଛି ବିଲୟ ସବୁ ଯାହା ଯାହା ପ୍ରିୟ
ଭଗ୍ନାଦ ମୁଁ ବହିଶିଖା କଲି କୋଳାଗ୍ରତ
ଦହନେ ପୀଡ଼ିତ ପ୍ରାଣ ମନେ ଆସେ ଭୟ
ଅତିକ୍ରମୀ ପାରିବି କି ଭବସିନ୍ଧୁ ସ୍ରୋତ ॥

।,

ହେଜିବାକୁ ନାହିଁ ଦିନ ତୋ ମନର ବ୍ୟଥା
ବୁଝିବାକୁ ନାହିଁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଅକୁହା ବେଦନା
ଅହେତୁକୀ ଇଚ୍ଛା କରେ ସମ୍ମିଳିତ ତାନ
ପଥ ଭ୍ରଷ୍ଟ ପଥିକ ମୁଁ ଉଦାମ ବାସନା ॥

ହୁଏ ବିସ୍ମରଣ ତୁମ ନୀତି ବାକ୍ୟ ଯେତେ
ଆଶା ଓ ଭରସା କେତେ ନିହିତ ମୋଠାରେ
ସୁ ବଡ଼ିମା ଦେଖାଇଲି ସ୍ୱାର୍ଥ ବିଜଡ଼ିତ
ପରିଣାମ ଭୟାବହ ନ ବୁଝିଲି ଥରେ ॥

ହେଲାରେ କାଟିଲି ଦିନ ସାଜିଲି ନିର୍ବୋଧ
ଚାଲିଗଲା ଫେରିବ ନି ସେ ଅମୂଲ୍ୟ କ୍ଷଣ
ଶୀଘ୍ର ଅଜ୍ଞାନୀ କଲି କରମ ନିଷିଦ୍ଧ
କି କରିବି ଜନନୀ ଗୋ ମାଗେ ତୋ ଶରଣ ॥

ହୋଇଛି ପୀଡ଼ିତ ତୁହି ମନେ ପ୍ରାଣେ ଚିତ୍ତେ
କରିବାକୁ ସୁକୋମଳ ମୋ ଜୀବନ ପଥ
କଙ୍କରେ କରିବାପାଇଁ ସୁନ୍ଦର ଗରଡ଼ା
ଆହାର ନିଦ୍ରା ବ୍ୟସନ କରିଛୁ ତ୍ୟକ୍ତ ॥

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ହେଉଛି ଆତଙ୍କ ମାତ କି କହି ତୋଷିବି
ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଥିଲି ପ୍ରକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଳନେ
କାମନା ବହ୍ନିରେ ହେଲି ଜ୍ୱାଳାମୁଖି ହବି
ଅଭିଶପ୍ତ ଅନୁତପ୍ତ ମାଗେ ପରିତ୍ରାଣ ॥

ହୋଇଛି ଗଠନ ମୋର ପଞ୍ଚ ଭୂତେ ଦେହ
ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲଭିଛି ପ୍ରାଣ ତୋ ଆଶୀର୍ଷ ଘେନି
ହେବ କି ଅନ୍ତେ ପରମ ପୁରୁଷେ ବିଲୟ
ଯେତେ ପାର୍ଥୀବ ଅକର୍ମ ସେ ପାଥେୟ ଘେନି ॥

ହୋଇଛି ସମ୍ଭବ ଜୀବ ମୋର ରୂପ ନେଇ
ବିଭୁ କୃପା ତୋ ଆଶୀର୍ଷ ଦୂର୍ଲଭ ଜନମ
ଅକାରଣ ପରିଣାମେ ନ ଦେଇ ଗୁରୁତ୍ୱ
ଶୂନ୍ୟ ଶୁଭେ ଭୟବହ ନାଗରା ଡିଣ୍ଡିମ ॥

ହେ କଲ୍ୟାଣମୟୀ ତୋର କରୁଣା ନଉକା
ଏକମାତ୍ର ପୋତ ସଦା ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୋ ପାଇଁ
ଅପରାଧୀ ଅପରାଧେ ନିମଗ୍ନ ମୁଁ ଏକା
ପାଇବି କି ପୋତାଶ୍ରୟ ଭେଟିବାକୁ ସାଇଁ ॥

ହେଲା ଆସି ଅପରାଦୁ ଆଉ ନାହିଁ ବେଳ
ଅନ୍ଧକାର ଛାଇଯିବ ଜୀବନ ଆକାଶେ
ହା ହା କାର ଘୋଟିଯିବ ଶିହରେ ଶରୀର
ଅଶରୀରି ପ୍ରତାତ୍ନାୟେ ଘେରିବେ ଚୌପାଶେ ॥

ହୁଏ କରା ପଦ ଧ୍ୱନି କର୍କଶ ନିର୍ମମ
ବ୍ୟାପିର ଛୁରିକା ଘାତେ କଲବଲ ପ୍ରାଣ
ଦୂର୍ଦ୍ଦଶ ଦୁଃଖ ଧାଇଁଛି ଡାକି କାଳୋପମ
ତଥାପି ବାସନା ମୋର ନ ନିଏ ପ୍ରୟାଣ ॥

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅଦ୍ୱେଷକା ବାସନା

ହେବନି କି ପ୍ରତିଭାତ ଆଶୀଷ ଦାୟିନୀ
ଜୀବନ ନଉକା ମୋର ଉବୁଟୁରୁ ହୁଏ
ପଣତ ଉଦ୍ୱାତ ତୋର ଅଜେୟ ଜନନୀ
ତୋ ଆଶୀଷ ବିନା ଆଉ କର୍ଣ୍ଣଧାର କିଏ ।

ଓଁ ଶ୍ରୀ ତତ୍ ସତ୍

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ତୁ--(ପ୍ରେମ)

ତୁଙ୍ଗ ଶୀଖରି ତଳ ଘଞ୍ଚ କାନନ ମାଳ
ଦିଗନ୍ତ ବିସ୍ତାରି ଶ୍ଵେତ ଶୈକତ ପଥ
ବନତର ହିଂସାତୁଳ ପୁଲକ ଓ ସରିସୁପ
ଯହିଁ ଚାଲେ ବାଲି ସୁପେ ଜୀବ ଯୁଥଯୁଥ ॥

ତୁହାଞ୍ଚଳ ପରି କେତେ ଶ୍ଵେତନଖି ଅତର୍କିତେ
ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରାଣ ନିଏ ଝାଞ୍ଜି ଯହିଁ ରହି ଲୁଚି
କେତେଭଳି ହିଂସ୍ର ଜୀବ ବିସଧର ସରିସୁପ
କରନ୍ତି କାମନା ସିଦ୍ଧ ଯହିଁ ଗୃହ ରଚି ॥

ତୁନି ତୁନି ଝିଟିପିଟି ତୁନିତୁନି ଗାଏ ଗୀତ
ଖଣ୍ଡିଆ ଭୂତ ଧରେ ଚି କାଲେ ପିପିଲିକା
ବୁଦି ବୁଦି ଗୁଳୁମୁଲେ ଛପି ଛପି ଝାଞ୍ଜି ମାରେ
ଯହିଁ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହେ ବିଶାଳ ସିଂହୀକା ।

ତୁହିନ କରକା କାନ୍ତି ଗୋଲାପ କଳିକା ଗୁଚ୍ଛ
ପବନ ଦୋଳାରେ ଖେଳି ଖେଳାଏ ସୁବାସ
ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ସ୍ଵର ତୋଳି ଗୋଲାପ କଳିର କୋଳେ
ଯହିଁ ମଧୁର ମୂର୍ଚ୍ଛନା ଆଣିଦିଏ ଭଲ୍ଲାସ ।

ତୁଙ୍ଗ ଏକ ଶିଳା ମୁଲେ ମୁଷ୍ଟି ପିଟି କାନ୍ଦେ ବସି
ହରିଶି ଶିଶୁ ହରାଇ ଅଲିଅଳ ଅତି
ଶିଶୁ ମାଂସ ଖାଇ ସୁଖେ ସିଂହ ସିଂହୀକା ସଭିଏଁ
ଯହିଁ ଆନନ୍ଦେ ଲୋଚଇ ବିଳାସ ମତି ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ତୁଙ୍ଗ ଏକ ଫଣା ଟେକି ଯହିଁ ଧାଏଁ ବିସଧର
ଶିକାର ଆଶାରେ ଏକ ନିରିହ ଭେକ
ଗୋମୟେ ମାଟି ଗୋଳାଇ କି ସୁନ୍ଦର ଗୋଲା କରି
ଯହିଁ ଖାଦ୍ୟ ସଞ୍ଚୁଥାଏ ଗୋମୟ ପୋକ ॥

ତୁଟାଇ ମନରୁ ମୋହ ଲୁଚାଇ ପ୍ରାଣର ଦାହ
ସୁଧାର୍ଥ ପ୍ରାଣୀ କରଇ ଆହାର ଆରେକ
ହିଂସା ଦୃଷ୍ଟ ଲୋଭ ମୋହ ଯହିଁ ରଚେ ଶିଳା ଗୃହ
ଯହିଁ ପାଏ ଏକ ପ୍ରାଣୀ ଅନ୍ୟର ଆତଙ୍କ ॥

ତୁଳନା କର ମାନସ ଜଗତେ ସବୁ ପ୍ରକାଶ
ଯହିଁ ଦିଏ ପରାଭବ ମନୁଷ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ
ନିର୍ବଳ ପାଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦୃଃଖେ ତେଜେ ସବୁ ଆଶା
ସବଳ ଖେଳଇ ଦୋଳି ଆନନ୍ଦ ଉଲ୍ଲାସେ ॥

ତୁଟାଇ ମନରୁ ଭ୍ରାନ୍ତି କିଏ ତୁମେ ହେ ରୂପସୀ
ନୀଳ ମେଘି ପରହିତା ଜଡ଼ିତ ବେଷ୍ଟନି
ନିର୍ମଳ ରଜତ କାନ୍ତି ସୁନ୍ଦର କୁମୁଦ ମୁଖି
ଚନ୍ଦ୍ରିକା ସ୍ଵପନ ଦେଖି ବିତାଅ ରଜନୀ ॥

ତୁମ ନୟନ ତାରକା ବାହ୍ୟ ଇପଚାର ସୋମ-
ରସେ ରସାଶିଳ ଅତି ସୁମନୋହର
ମଳୟ ନିଳୟ ରୂପି କୃଷ୍ଣ ବେଶୀ ରହେ ଡାଙ୍କି
ଇବୁରି ଇଡୁଛି କିଛି ଫହର ଫହର ।

ତୁମେ ଅଭିସାରୀ ସାଜି ସ୍ନିଗ୍ଧବେଶା ରୂପସୀ ଗୋ
ଚର୍ମର ପାଦୁକା ତୁମ ପଦ ଯୁଗଳେ
ବାମ କଚଟି ଭଣ୍ଡାରେ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼େ ଥରେ ଥରେ
ସତେ କି କର୍ମ ତପ୍ତର କାହିଁ ନ ମିଳେ ।

ତ୍ୟକ୍ତଜର ଅହେତୁକା ବାସନା

ତୁମ ଓଷେ ରକ୍ତରେଖା ଦନ୍ତ ପଞ୍ଜି ସତେ ମୁକ୍ତା
ସଦ୍ୟ ଉକୁଟି ଆସିଛି ରକ୍ତିମ ଝିଲ୍ଲିରୁ
ଚାଲ ବାଜି ପୂର୍ବ ଅଙ୍ଗ ଦୋଳାଇ ପୃଥୁଳ ନିତମ୍ବ
କୃଣ ଅଙ୍ଗି ମରାଳୀକୁ ନିନ୍ଦୁଛ ଗତିରୁ ।

ତୁଳି ଚିତ୍ର ପରି ରୂପ ବେଣୀ ମରାଳୀର ପୁଞ୍ଜ
ଡଗଡଗେ ତାଳ ଦେଇ ସୃଷ୍ଟି କରେ ଡେଉ
ଲମ୍ବ ପଶତ ଦୋଳାଇ ସବେ ସବେ ଚାହିଁ ଚାହିଁ
ହିଂସ୍ର ପଦ ଚିହ୍ନ ଦେଖି କାତର ନହେଉ ।

ତୁରଗ ଗାମିନୀ, ଭ୍ରମ ବନ୍ୟ ପୁଞ୍ଜ ବାସ ହରି
ଯହିଁ ଭ୍ରମର ଉଡୁଛି ଫୁଲରୁ ଫୁଲକୁ
ବାସ ତାର ହୋଇଯମ ତୁଟାଏ ତାର ସୁଷମା
ଆକର୍ଷଣ କରି ଅଳି ନୟନ ଯୁଗଳକୁ

ତରୁଲତା କୁସୁମ ସେ ବାସେ ଚହଟାଇ ଦିଗ
ମଧୁ ଶେଷେ ମଧକରେ ହୁଏ ପ୍ରତାରୀତ
ସାଥି ତାର ଫେରେ ନାହିଁ ନିରାଶରେ ରହେ ଚାହିଁ
ଶେଷରେ ମଉଳେ ସିଏ , ପ୍ରଞ୍ଜୁଟନ ବ୍ୟର୍ଥ ।

ତୁଚ୍ଛ ତାର ଏ ଜୀବନ ବ୍ୟର୍ଥ ତାର ପ୍ରଞ୍ଜୁଟନ
ଯଦି ନ ପାରିଲା ଭଳି ଏକକ ଧ୍ୟାନେ
ପ୍ରିତିଭରା ଆବେଗରେ ଭରି ଶାନ୍ତି ମିଶି ପ୍ରାଣେ
ବିଭୁ ପଦ ନ ମଣ୍ଡି ସେ ମଉଳିଲା ବନେ ।

ତୁରନ୍ତ ଦେଖ ରୂପସୀ ଦୂର ଦିଗ୍ ବଳୟ ତଳୁ
ଆସୁଛି ଚାନ୍ଦ ସରାଗ ବୋଳା ନୟନେ
ଭେଟିବ ପ୍ରାଣ ମିତଣୀ ସାଥିହରା କୁମୁଦିନୀ
ରହିଛି ନିଶାର ଶେଷେ ମୁଦ୍ରିତ ନୟନେ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅଦ୍ୱେଷକା ବାସନା

ତୁଷାର ରୂପ ଦର୍ଶନେ ତାହୁଦେ ପ୍ରଣୟାଙ୍କୁର
ଜାତ ପ୍ରେମ ମନ୍ଦାକିନୀ ଜଳ ସିଞ୍ଚନେ
ଅଳିର ଲମ୍ପଟ ଗୀରେ ନତଳି ଯେ ଥିଲା ଦୃତେ
ସାଥିର ଅମୀୟ ପଦ ପଙ୍କଜ ଧ୍ୟାନେ ।

ତୁରିତେ ଖୋଲି ନୟନ ପ୍ରିତି ବୋଲା ଚାହାଣିରେ
ସମ୍ଭାସିଲା ଆବେଗରେ ପ୍ରଣୟ କୁମୁଦ
ଶାଶ୍ୱତୀ ଶାଶ୍ୱତେ ମିଶେ ହସି ହସି ନିଶା ଶେଷେ
ଫେରନ୍ତେ କୁମୁଦ ବନ୍ଧୁ ମଳିନ କୁମୁଦ ।

ତୁଟେନି ପ୍ରଣୟା ଭାବ ଶାଶ୍ୱତେ ଶାଶ୍ୱତ ସଙ୍ଗ
ଅଭିସାରୀ ସପ୍ତରଙ୍ଗ ମାନସ ମୋଦ
ଆନନ୍ଦେ ମୁଦି ନୟନ ଆପଣା କରମ ଭାବି
ସାଥି ପାଇଁ ସାଇତେ ସେ ପ୍ରେମ ସମ୍ପଦ ।

ତୁହିନ ଗୋଲାପ କଳା କୁମୁଦର ଅନୁପମ
ନରହେ କୁମୁଦ ପରି ସାଥିର ଧ୍ୟାନେ
ନାଚଇ ପାଖୁଡ଼ା ଟେକି ସୁବାସେ ମହୁଲି ମାଗି
ନିରାସରେ ଝରୁଥାଇ କଞ୍ଚକ ଅରଣ୍ୟେ ।

ତୁଟାଇ ମହତ ପଥ କ୍ଷଣକେ ପ୍ରେମ ସମ୍ପଦ
ଭ୍ରମର ଚାଟୁରେ ଭୁଲିଦିଅଇ ଅକାଞ୍ଚି
ସରିଲା କ୍ଷଣିକ ଭାବ ଝରିଲା ସୁହାଗ ରାଗ
ସାଥି ହରା କଳୀକାଟି ପଡିଲା ଝଡି ।

ତୁମ ଅଙ୍ଗ ପୁଷ୍କରାଗ ବନ୍ୟ ପୁଷ୍ପ ରୂପସୀ ଗୋ
ଭ୍ରମର ଉଡେ ଏଠାରେ ମୃଦୁ ଗୁଞ୍ଜନେ
ଘେନି ସୁବାସ ତୁମର ଚଳିବେ ଅନ୍ୟ ମନ୍ଦିର
ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରିବ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ନୟନେ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ତୁମେ ଯେବେ ହେବ ମୁକ୍ତ ଭ୍ରମର ଗୁଞ୍ଜନୁ ଦେବା
ହିଂସ୍ର ବନଚର ଘେରି ଦେବେଟି କଷଣ
ଶ୍ଵେତ ନଖି ଲମ୍ଫ ଘାତେ ଲୋଟିବ ବାଲୁକା ଗାତ୍ର
ଅଦିନେ ମହାପ୍ରୟାଣ ଲଭିବ ପରାଣ ।

ଭୁଳିତଳ ଆବେଗରେ ବିତାଇଲେ ଏ ଜୀବନ
ଫେରିବନି ସାଥୀ ତୁମ ପ୍ରାଣ ଅକାରଣ
ସକଳ ଏ ରୂପ ରଙ୍ଗ ରକ୍ଷି ଭୂଲା କାନ୍ତି ରାଗ
ଭୁଟିବ ଝଡିବ ତୁମ ବ୍ୟର୍ଥ ଜୀବନ ।

ତୁମ ମନେ ଆସେନି କି କୁମୁଦର ଅନୁପମ
ଚୀର ଅମୀୟ ତୃଷା ଚାନ୍ଦକୁ ଚାହିଁ
ଲଭି ଶାନ୍ତି ମିଶି ପ୍ରାଣେ ପ୍ରେମେ ମଧୁର ମିଳନେ
ଏକ ବିଦ୍ୟା ସୁରକ୍ଷିତା ରହିବ ଧ୍ୟାୟି ।

ତୁମର ଏ ହୀନ ରାହା ନୁହଇ ପ୍ରାଣର ଝୁହା
ସରଜିଛି ଯିଏ ତାରେ ନୁହଇ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
ରହି କାମନା ବିରାଗେ ବିଭୁ ପଦ ଅନୁରାଗେ
ଜୀବନେ ଉଠିବ ଝଡ ପ୍ରତାରଣା ଅବଶ୍ୟ ।

ତଟିନୀ ସ୍ରୋତ-ହୃଦୟ ପ୍ରଖର ଗତି ମୁଖରା
ଲମ୍ଫି ତିର କର କ୍ଷୟ ଆତ୍ମିୟ ମାନସ
ଉପୁଡି ପଡେ ପାଦପ- ସ୍ଵଜନ ,ସମାଜ ଛିତି
ଯାର ଅପଚୟେ ସର୍ବେ ହୁଅନ୍ତି ନିରାଶ ।

ତୃଷିତ ପରାଣ ତୁମ ଲଭିବ କି ତୃପ୍ତି ଶାନ୍ତି
ଅହେତୁକା ବାସନାର ବିଷାକ୍ତ ଜଳରେ
କ୍ଳାଳାମୁଖି ଏ ବାସନା ଅବିରତେ କାଳେ ସିନା
ଦରପୋଡା ମନେ ତୁମ ଶାନ୍ତି କାହିଁ ମହିରେ ।

ତ୍ୟକ୍ତର ଅହେତୁକା ବାସନା

ତେଜ ଯେବେ ଅହେତୁକୀ ଏ ବାସନା ଅନୁରାଗ
ବିତାଇଲେ ଏ ଜୀବନ ଏକକ ଧ୍ୟାନେ
ଶାଶ୍ୱତେ ଶାଶ୍ୱତ ଭାବ ମିଶି ତୁମ ଅନୁରାଗ
ଚିରତ୍ୱ ଏ ପ୍ରେମ ଭାବ ଧନ୍ୟ ଜୀବନ ।

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଚତ୍ ସତ୍ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅଦ୍ୱେଷକା ବାସନା

କୀ - (କର୍ତ୍ତବ୍ୟ)

କିଟକିଟି ଅନ୍ଧକାରେ ମୃଦୁ ବାତ ଅଳସରେ
ରହିରହି ଆଶେ ଭୀତି ନିର୍ଜନତା ପରଶରେ
ଜୁଲୁଜୁଲୁ ସଙ୍ଗେ ଖେଳି ବିତାଏ ନିର୍ଜନ ରାତି
ଦର୍ମ ନାଶି ଦିଏ ଶାନ୍ତି ପ୍ରାଣୀର ଦଗ୍ଧ ପ୍ରାଣରେ ।

କି ବିରାମ ଅବିରାମ ପରିଶ୍ରମେ ଅବସନ୍ନ
ଆଶ୍ରୟିତ୍ରୀ ସର୍ବେ ନିଦ୍ରା ଦେବୀ କୋଳ ନିକେତନ
ଅନୁଭବ ନାହିଁ କାର ବିଶ୍ୱର କି କାରବାର
ମଞ୍ଜୁଳ ମନ୍ଦ ମରୁତେ ତୋଷନ୍ତି କ୍ଳାନ୍ତ ପରାଣ ।

କି ଭୀମ ଏ ନିରବତା ହୁଏ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ହୃତ
ନୁହେଁ ଏକ ମିଳି କେତେ ରହି ରହି ଶ୍ୱାନ ରବ
ବାଦୁଡ଼ି ଚାତକ ଆଦି ମୁଖର କରନ୍ତି ନିଶି
ନୀରବ ଅନ୍ଧାର ରାତି କରନ୍ତି ଭୀତି ଲାଘବ ।

କାହିଁ କେଉଁ ନିଭୃତରୁ ଶୁଭେ ଶିଶୁର କ୍ରନ୍ଦନ
ନିଦୁଆ ଜନନୀ କରେ ଚୁରୁ ଶବ୍ଦ ପ୍ରକଟନ
ତଥାପି ବ୍ୟାଘାତ ନୁହେଁ ନିରବତା ପ୍ରଶାସନ
ଭୟହିନ ପରିବେଶ ତଥାପି ନ ବୁଝେ ମନ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅଦ୍ୱେଷକା ବାସନା

କାହିଁ ନିଦ୍ରାଗତ ବୃଦ୍ଧ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ଶବଦ କରେ
କ୍ଷଣକେ ନିରବ ଆନ କ୍ଷଣକେ ପ୍ରକାଶ
ବୃଦ୍ଧା ଏକ ଗରଜଇ ନିଦ ମଳମଳ ସ୍ୱରେ
ତଥାପି ନ ହୁଏ କେବେ ନିରବତା ପରିଶେଷ ।

କିଞ୍ଚିତେ ଏ ଅନ୍ଧକାର ହରାଏ ତାର ସାକ୍ଷତା
ଆକାଶରେ ତାରାପୁଞ୍ଜ ଆଖି ମିଟିମିଟି କରେ
କାହିଁ କିଏ ପଥଚାରି ଦେଖନ୍ତି ପଥ ବିପଥ
ସାମାନ୍ୟ ତାରା ଆଲୋକ ପଥ ଦେଖାଏ ଅନ୍ଧାରେ ।

କିଟ ବିଜ ବାତାୟନ ଫାଙ୍କରେ ଆଲୋକ ରେଖା
ଅନ୍ଧକାର ବକ୍ଷ ଚିରି ଲମ୍ଫିଛି ଅନତିଦୂରେ
ଭୟେ ଶିହରଣ ଆସେ କୃଷ୍ଣକାୟ ଧରାବକ୍ଷ
ନିଷ୍ଠୁର କେ ବିଦାରିଛି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଛୁରିକା ପ୍ରହାରେ ।

କି କାରଣେ ନୁହେଁ ଜଣା ନାହିଁ ମୋ ଆଖିରେ ନିଦ
କଲେ ଯେତେଯେତେ ଚେଷ୍ଟା ବ୍ୟର୍ଥ ନ ହୁଏ ଫଳଦ
ରହି ରହି ଥରେ ଥରେ ନଇଁ ଆସେ ମୋ ଭୁଲତା
ନଇଁବା କାମ କେବଳ ଦେଇଛି ତାରେ ପ୍ରାଣଦ ।

କି ଅଛି କାରଣ ଏଥି ଅନ୍ୱେଷି ମାନସ ମୋର
ଅନ୍ୱେଷଣେ ଭ୍ରମୁ ଭ୍ରମୁ ଦୀଗ ବିଦିଗ ଏ ମହି
ଏକିକ୍ରୂତ ମେଳପରେ ସୁନ୍ଦର ସେ ଗୋଲାକାର
କରୁଛି ନିର୍ମମ ସ୍ୱରେ କୁଟୁ କୁଟୁ ରହି ରହି ।

କୁଟୁ କୁଟୁ ସ୍ୱର ତୋଳି ଆଶୁ ମନେ ଜାଗରଣ
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିହିତ ଅଛି ଦେଇଛି ଯିଏ ଜନମ
ମାନବ ହୃଦୟ ଯାଉ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ପରିପଛି
ଝଙ୍କୁଡ଼ି ମାନବ କର୍ଣ୍ଣେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମଧୁର ଗାନ ।

ତ୍ୟକ୍ତଜର ଅଦ୍ୱେଷକା ବାସନା

କିଛି ନାହିଁ ରକ୍ତ ମାଂସ ନାହିଁ ପ୍ରାଣର ମୂର୍ଚ୍ଛନା
ନିର୍ଜୀବ ବସ୍ତୁ ତି ସିଏ କେବଳ ଯନ୍ତ୍ର ଚାଳନା
ସଜୀବ ସଦୃଶ ଭୋଜ୍ୟ ବିନା ସିଏ ଶକ୍ତିହୀନ
ସୃଷ୍ଟା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଳନେ ବ୍ରତୀ ଆଉ ଦୃଢ଼ମନା ।

କି ଦିନ କି ରାତି ଆଉ ବରଷ ଅନବରତ
ଅବିରାମ ଗତି ତାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଳନେ ସତ
ବୁଝେ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ସିଏ ମାନବ ଆଳସ୍ୟରତ
ମନେ ପ୍ରାଣେ କର୍ମେ ସିଏ ହୁଏ ବିଚଳିତ ।

କି ଭାବେ ଚାଲି ଯାଉଛି ଦିନ ମାସ ଓ ବରଷ
ଜୀବନ ସ୍ରୋତ ବହୁଛି ଅଜ୍ଞା ବଜ୍ରା ପଥ
ନିର୍ଜୀବ ବସ୍ତୁ ସାନିଧ୍ୟ ଲଭି, ପାଇ ବି ପରସ
ତେବେ ବି ମାନବ ଛାଡ଼ି ପାରୁନି ଆଳସ୍ୟ ପଥ ।

କୁଟିର ଗ୍ରୀଷମ ତେଜି ବାହାରେ ଦେଖେ ମୁଁ ଆସି
ତମସା ଦୁରେଇ ବେଗେ ପ୍ରସନ୍ନ ବଦନା ଶଶି
ଅଷ୍ଟମିର ଆଠଘଡ଼ି ଅନ୍ଧକାର ଭେଦକରି
କର୍ମ କ୍ଷେତ୍ର ପରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ବକ୍ରେ ହସି ହସି ।

କି ନଦୀ କି ନଦ ନାହିଁ ଗୋଡ଼ି ମାଟି ଜଡ଼ ଦେହ
ପ୍ରତି ଫଳନରେ ବ୍ରତ ରବି କିରଣ ଦୃଃସହ
କର୍ମ ରତ କଳାନିଧି କଳା ଅନ୍ଧକାର ଭେଦି
ଶିଖି ଶିତ ସୁଧା ବାରି ତୁଟାନ୍ତି ପ୍ରାଣର ଦାହ ।

କି ଅଳସି କି କର୍ମଠ ରାଗ ନିରୋଗ ସତତ
ଚନ୍ଦ୍ରିକା ପିୟୂଷ ଦାନୁଁ ନୁହନ୍ତି କେହି ବଞ୍ଚିତ
କବିକାବ୍ୟ କଲ୍ଲୋଳିନୀ ଉଚ୍ଛୁଳା ପରସ ସେନି
ପ୍ରସରେ ବିତରେ ଲୋକେ ନୂତନ ପ୍ରେରଣା ବିଭୁ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

କି ଉଲ୍ଲାସେ ଅଭିସାରୀ ସୁଶିତଳ ଏ ସୁଧାଝରେ
ଭୁଞ୍ଜେ ସୁଖ ଭୁଞ୍ଜାଏଟି ବାନ୍ଧି ବନ୍ଧୁ ପ୍ରେମ ତୋରେ
ବ୍ୟଥାଭରା ଜୀବନର କର୍କଶ ଶଯ୍ୟାରେ ମାତ୍ର
ବିରହୀ ମରେଚି ସିନା ବିରହ ବିଷ ଆହାରେ ।

କ୍ଷୟ ବୁଝି ଦାବାନଳେ ଦଗ୍ଧପୂତ ମହିୟନ
ରଜତ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ମୁଖେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶାଶବ୍ଦ ଗାନ
ଅଯାଚିତେ ଗାଏ ସୁଖେ ମାନବର କର୍ତ୍ତୃ ମୁଖେ
ହାଏ, କେହି ନ ଶୁଣନ୍ତି ବୃଥା ତା ଚିନ୍ତନ ।

କିଛିନାହିଁ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ମହାକାଶ ଅବସ୍ଥାନ
ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ଜାଣି ଉଦୟ ଅସ୍ତ ପ୍ରମାଣ
ଶସ କଳଙ୍କ ଲାଞ୍ଛନ ଲଭିଛି ନୋହିଁ ବ୍ୟଥିତ
ଏକକ କାମନାଧରି (ଗ୍ରହ) ଚକ୍ରରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ସ୍ଥାନ ।

କି କୁକ୍ଷଣେ ଏ ସୂକ୍ଷ୍ମେ ଦିଏ ଦେଖା ବ୍ୟତିକ୍ରମ
ଅତିଉକ୍ତି ବୃଥାଭାଷ ଅନ୍ୟ ଚିତ୍ତ ବିନୋଦନ
କର୍ତ୍ତବ୍ୟେ ନ ହୋଇ ବ୍ରତୀ କର୍ମକୁଣ୍ଡ ଏହି ଜାତି
ଆଳସ୍ୟେ ବିତାଇ ଦିନ ତେଜେ ଅମୂଲ୍ୟ ଜୀବନ ।

କିଶଳୟ ଲତା ଗୁଳ୍ମ ଜୀବ ନିର୍ଜୀବ ସକଳ
ଆନନ୍ଦେ କରନ୍ତି ସର୍ବେ ବିଭୁ ସୃଜନ ସଫଳ
ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ଜାଣି ଫଳ ପୁଷ୍ପରେ ବିପଣି
ମଣ୍ଡୁଆନ୍ତି ଉଦାହୋଇ ତୋଷନ୍ତି ଏ ମହିତଳ ।

କିଟ ପତଙ୍ଗ ସହିତ ପଶୁ ପକ୍ଷୀର ଜଗତ
ବୁଝି ବିବେକ ଜ୍ଞାନରେ ମନୁଷ୍ୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସତତ
ହାୟ, ସିଏ ଅବିରତ ଭୁଲେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶାଶ୍ଵତ
ଅକାରଣେ ତ୍ୟାଗକରେ ଅମ୍ଳାନ ବିବେକ ପଥ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

କି ସୁଖ ଆଶାରେ ଧାଏଁ ସୃଜିତ ଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜୀବ
ଆଳସ୍ୟ ଶଯ୍ୟାରେ ପଡି ସହି ଦୃଃସହ ଆଦାତ
ନ ଭଜିଲା ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶାଶ୍ୱତ ଭାବ
ନ ଦେଖିଲା ତା ବ୍ୟତୀତ ସର୍ବେ ଭଜନ୍ତି ଶାଶ୍ୱତ ।

କି କୁକ୍ଷଣେ ରେ ନିର୍ବୋଧ ହେଲୁ ସୃଜନ ସମ୍ଭବ
ନ ଭଜିଲୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଅମ୍ଳାନ ଏ ମନ୍ଥ ବାଣି
ହେଲୁ ତୁହି ଉବୁଟୁରୁ ଆଳସ୍ୟ ଉତପ୍ତ ତୈଳେ
ଜଣି ନାହୁଁ କେବେ ତୋର ବହି ଆସିବ ଉଜାଣି ।

କି ଦିନ କି ମାସ ଆଉ ବରଷ ଅନବରତ
କା କୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ଚାଲି ଯାଉଛି ଜୀବନ
କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟାୟନ ହେଜ ମନରେ ସତତ
ବିଭୁ ସୃଜନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖ ହୋଇ ଦୃଢ଼ମନ ।

କିନ୍ତୁ, ପାରିବୁକି ତେଜି କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ପରିପକ୍ତି
ପରିହରି ପାରିବୁ କି ନିନ୍ଦ୍ୟ ବାସନା ସକଳ
କର୍ମେ ହୋଇ ଆତ୍ମହରା ତୋଷିବୁ କି ଏ ଜଗତ
ହୋଇ ପାରିବଟି ତେବେ ବିଭୁ ସୃଜନ ସଫଳ ।

କି କୁକ୍ଷଣେ ଏକ ମନେ ସତ୍ୟ ଶିବ ସୁନ୍ଦର ହେ
ଏ ଜାତି ସୃଜନେ ବ୍ରତୀ ହେଲ କାହିଁ ଅକାରଣେ
ଯା ଲାଗି ଜଗତେ ଉଠେ ତୁମର କୁସ୍ତ୍ରା ରଚନା
ନେବନି କି ପୁନର୍ଜାତି ଏ ଜାତିର ବିନାଶନେ ।

ଓଁ ଶ୍ରୀ ତତ୍ ସତ୍

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅଦ୍ୱେଷକା ବାସନା

ବା-- (ପ୍ରକୃତି ବର୍ଣ୍ଣନା)

ବାରଣ କରୁଛି ମନ ନ ହୁଅ ବ୍ୟଥିତ
ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପରି ତୋଳି ଦେବି ତୋର ଆଗେ
ପ୍ରକୃତିର ଲୀଳାମୟ ବୈଚିତ୍ର ପଟଳି
ବିପୁଳ ସୁଷମା ରାଶି ବାଡ଼ିବି ସରାଗେ ।

ବେଗେ ଧାଏଁ ସୈକତିନୀ ସୁଗନ୍ଧ ମରୁତ
ଜୀବନର ସ୍ରୋତସ୍ୱିନୀ ଗୌପ୍ୟ ପୁଷ୍ପ ଧାରା
ଉତ୍ସ୍ପସିତେ ଧାଏଁ ଧରି ସୁ ପ୍ରେରଣା ବାରି
ଭେଟିବାକୁ ମୃତ୍ୟୁ ସିନ୍ଧୁ ନୋହି ପଥହରା ।

ବାପିତ ବନାନୀ କେତେ ଯାଏ ରହି ତୀରେ
କୋଳେ ଧରି ଭଲି ଭଲି କେତେ କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରାଣି
ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ପଦ୍ମରାଗ ତୋଳି ଚକ୍ରବାକ
ଧାଏଁ ଭେଟିବାକୁ ପ୍ରିୟ ନ ହେଉଁ ଜାମିନୀ ।

ବହେ ଏ ଜୀବନ ଧାରା ହେ ମାନସ ଚନ୍ଦ୍ର
ଚନ୍ଦ୍ରିକା ପ୍ରଦାନେ ତୋର ନ ବଳେ କି ଚିତ୍ତ
ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଶିତଳତମ କରିବାକୁ ତାର
ସ୍ପଷ୍ଟ ପୂତ ପ୍ରେମ ବାରି ସୁଗନ୍ଧ ମରୁତ ।

ବାଦଲ କଳ୍ପନା କେତେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ
ଜୀବନ ଆକାଶ ପଥେ ସୁନୀଳ ଅମ୍ବରେ
ଅନ୍ତରାଳୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳରେ ରହି ରହି ଚନ୍ଦ୍ର
କରେ ପିୟୁଷ ପ୍ରଦାନ ନିଳୀମା ବକ୍ଷରେ ।

ତ୍ୟକ୍ତର ଅଦ୍ୱେଷର ବାସନା

ବନାନୀ ସୃଜନ କାଳେ ଦୀପ୍ତିମୟ ଶକ୍ତି
ତୋଳିଥିଲେ ମନେ କ୍ଷୁଦ୍ର ମାନବ ରଚନେ
ଦେଇଥିଲେ ସୁବିଚାର ଉପଭୋଗ ଶକ୍ତି
ରଚିଥିଲେ ଶୋଭାମୟ ଉପଭୋଗ୍ୟ ଜ୍ଞାନେ ।

ବିହଙ୍ଗ ମାନସ ତୁ ଏ ମହତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
ପୁରଣେ କି ନୋହୁ କ୍ଷମ ଅତି ନିରିମାଣୀ
ଉଡ଼ି ବୁଲୁ ତାଳେ ତାଳେ ନ ହେଉ କାତର
ଉପଭୋଗୁ ଅନାଦୃତେ ନ ଦେଖୁ ପରଶି ।

୨

ବରିଷ୍ଠ ଏ ମାର୍ଗଶୀରେ ଉଷା ନିରିମାଣୀ
ଶିଶିର ମୁକୁରେ ଦେଖେ ଶ୍ରୀ ମୁଖ ତାହାର
ଯାହାର ବ୍ୟଜନେ ବାତ ପଦ୍ମରାଗ ତେଜି
ଶୁଷ୍କ କାଶିତଣ୍ଡି କରେ ବ୍ୟଜନ ଚାମର ।

ବହେ ଶୁଷ୍କ ଗନ୍ଧବହ ଶୁଷ୍କ ନଦୀପାଠୀ
ପ୍ରକୃତି ନିର୍ମିତ ଅଜାଳିକା ଆଖୁଫୁଲେ
କେଦାରେ ଶୋଭଇ ପିତ ସୋରିଷର ଲାସ୍ୟ
କଜଳପାତି ନର୍ତ୍ତନ ତାଳଦେଇ ଚାଲେ ।

ବିପଣି ବିପଣି ଶୁଭେ ହୁଳହୁଳି ଧ୍ୱନି
ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ ପୂଜା ମାଆ ଚିତ୍ରିତ ଚରଣ
ଆନନ୍ଦ ଓ ନିରାନ୍ନ ହୁଏ ଏକାକାର
ଯହିଁ ବାର୍ଷିକ ଆହାର ହରିତ ବରଣ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅଦ୍ୱେଷକା ବାସନା

ବାଟେ ଧାଡ଼ି ଧରି ଚାଷି ବରଷକ ଖାଦ୍ୟ
ସ୍ୱାଦ ବା ମସ୍ତକ ଭାର ବହୁଛି ଆନନ୍ଦେ
ଲାଘବ କରନ୍ତି କ୍ଳେଶ ନ କରଣ ଖେଦ
ନମନ୍ତି ମାଣ ସମିପେ ହୋଇ ଗଦଗଦେ ।

ବାଦଲ ଯେତେ ଭରି ଲାଲ କର ନାଗ
ଦିବା ଶେଷେ ବାହୁଡ଼ନ୍ତି ରବି ଖଳିକାର
ଆକାଶ ନିର୍ଲାମା ଧାରେ ସାଗର ଲହରେ
ତରତରେ ମିଶି ଯାନ୍ତି ଦିଗ୍ ବଳୟ ତଳ ।

ବିଛାଡ଼ି କୀରଣ ରକ୍ତ ଲୋହିତ ବରଣ
ବାଦଲ ଉଠାଡ଼େ ଯେବେ ଲୁଚନ୍ତି ଆଦିତ୍ୟ
ତୋଷନ୍ତି ସେ ଦିବା ଶେଷେ ପ୍ରାଣି ମନ ପ୍ରାଣ
ଶତ ରକ୍ତ କଇଁ ଫୁଟେ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗନ୍ତ ।

ବସା ସହ ଧେନୁ ସର୍ବେ ଫେରିଲେ ଘରକୁ
ବିହଙ୍ଗ କାକଳି ଧ୍ୱନି ଦୀଗନ୍ତ ବିସ୍ତାରି
ଚିଲିକା ସନ୍ଧ୍ୟା ଦର୍ଶନ ପ୍ରତୀତ କାହାକୁ
କାହାକୁ ବା ପଲ୍ଲି ସନ୍ଧ୍ୟା ସୌରଭ ପ୍ରସାରି ।

ବାଳକ ବାଳିକା ଗଣ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଗମନେ
ତେଜି କ୍ରୀଡ଼ା ବାହୁଡ଼ିଲେ ଦୀପଞ୍ଜୟାତି ସ୍ୱରେ
ତୁଳସୀ ଚଉରା ପାଶେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଦୀପ ଜାଳି
ପଲ୍ଲି ବଧୂ ନମେ ସୁଖେ ବିଭୁ ଶ୍ରୀ ପୟରେ ।

ବିପଣି ହୋଇଲା ଶୂନ୍ୟ ରାତ୍ରୀ ଅନ୍ଧକାରେ
ଶିଶିର ଲତାଟି ଧରି ଜୁଲୁଜଳା ଫୁଲ
ତରତରେ ଲମ୍ବିଗଲା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର ଡାଳେ
ସତେ ଆଶ୍ରିତ ପାଇଲା ଆଶ୍ରୟର ବଳ ।

ତ୍ୟକ୍ତର ଅହେତୁକା ବାସନା

ବାରି ଶିଶିର ଉହାତ ଶତଶତ ତାରା
ଥରେ ଥରେ ଦିଶି ଯାନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରମା ସହିତ
ଆଲୋକ ଅନ୍ଧାର ଖେଳ ଦିଗନ୍ତ ବିସ୍ତାରି
ଉପଭୋଗ୍ୟା ମାର୍ଗଶୀର ଘେନ ଛିର ଚିତ୍ତ ।

୩

ବାହୁଡେ ଶିଶିର ଯେବେ ଯବନୀକା ଟାଣି
ପ୍ରକୃତିର ରଙ୍ଗମଞ୍ଚେ ଅଭିଯାତ୍ରୀ ସାଜି
ପରଦା ଉହାତୁ ଶୀତ ତା ଓତଣା ଟାଣି
ପ୍ରବେଶିଲା ଚାରିଦିଗେ କୁସୁମ ବିରାଜି ।

ବାଧିତ କ୍ଷୁଦ୍ର ଦିବସ ଲମ୍ବିତ ରଜନୀ
ସୁରୁଜ ରହିଲେ ଯେବେ କ୍ରାନ୍ତି ଟି ମକର
ଆଳସ୍ୟ କରେ ରାଜତ୍ୱ ଶୀତର ପ୍ରକୋପେ
ସୁରୁଯ ପ୍ରଚ୍ଛାୟା ତାପ ଲୋଡ଼ନ୍ତି ସକଳ ।

ବାରେ ଦେଖ ନୟନେ ତୁ ମନରେ ବଚାର
ଶୟନେ ସ୍ୱପନେ ଅବା ଜାଗରଣେ କେବେ
ବଧୁଲି ଅଧର ହାସ୍ୟ ଲାବଣ୍ୟ କମ୍ପିତ
ଅଧିକ ସେବ୍ୟ କି ଯିଏ ଅଚିର ଏ ଭବେ ।

ବାତେ ସୁରୁଚି ଆହାର ସବୁଜ ଶ୍ୟାମଳ
ବଞ୍ଚାଏ ତୋ ପ୍ରିୟ ଅତି ବଧୁଲି ଅଧର
ବିଭିନ୍ନତା ଦୃଷ୍ଟେ ଫେଇ କମନୀୟ କାନ୍ତି
ବୁଝାଏ ତୋ ପ୍ରିୟ ପ୍ରାଣେ ଆନନ୍ଦର ଝର ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ବାଜୁଛି ଖୋଳ କର୍ତ୍ତାଳ ଗିନି ଓ ଡୋଲକ
ବିଦ୍ୟା ଦାତ୍ରୀ ସରସ୍ୱତୀ ପୂଜିତ ଧରାରେ
ଭଳି ଭଳି ଆଭୂଷଣେ ସଭିଏଁ ପୁଲକ
ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି ଅନୁରାଗ ଡାଳନ୍ତି ଭକ୍ତିରେ ।

ବାନ୍ଧି ପେଟି ଦଳ ଦଳ ଆଶାୟୀ ପଥିକ
ପାଳିବେ ମାଘ ସପ୍ତମୀ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ଡାରେ
କାହିଁ ସୁଖେ ପଲ୍ଲିବାସୀ ହୋଇ ମେଳ ଏକ
ପାଳନ୍ତି ଅଗ୍ନି ଉତ୍ସବ ଜନପଦ ଧାରେ ।

ବାଚିକ, କାୟିକ ତଥା ମାନସୀକ କରି
ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷ ସର୍ବେ ରହି ଉଜାଗର
ପୂଜନ୍ତି ଉମା ବଲ୍ଲଭେ ଦିପମାଳା ଜାଳି
ମହାଦିପ ଦେଖି ପଦ ଲଭିବେ ଅମର ।

ବାରି ବାରି ଶୀତ ବସ୍ତ୍ର ଆଭୂଷଣ ଯେତେ
ଶୀତେ ଯୁଦ୍ଧ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ଆୟୁଧ ସକଳ
କାହିଁ ଘେରିଛନ୍ତି ଥୋକେ ଅଗ୍ନି ଶିଖା ସାଥେ
କାହିଁ ଅବା ଘେରିଛନ୍ତି ଚା ପାନ ସ୍ଥଳ ।

ବାତ ବିଚ୍ଛୁରିତ ପତ୍ର ହରିତ ବରଣ
ତେଜି ସୁଖ୍ୟାମଳ ତନୁ ହୁଏ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ
କାହିଁ କିଏ ଗୋ ରକ୍ଷକ କରଇ ଜ୍ୱଳନ
କାହିଁ କେଉଁ ଅନାଥିନୀ ସାଉଁଟେ ଇନ୍ଦନ ।

ବିକ୍ଷିପ୍ତ ନିପତ୍ର ତରୁ ଘଞ୍ଚିତ୍ୱ ହରାଇ
ଦିଶନ୍ତି ଜନ ମାନସେ ଶୁଦ୍ଧ ଆଉ ରକ୍ଷ
'ନୀରସ ତରୁବର ପୁରତୋ ଭାତି' କହି
ଆଦି କବି କାଳିଦାସ ଦେଇଥିଲେ ଲକ୍ଷ ।

ତ୍ୟକ୍ତର ଅଦ୍ୱେଷୀ ବାସନା

ବାଜନ୍ତେ ମଳୟ ଧାରା ଅଙ୍ଗୁରିତ ପତ୍ର
ଧରନ୍ତି ସେ ରବି ଛବି ଶିଶିର ବିନ୍ଦୁରେ
ସୁଠାମ କୋମଳ ଦେହେ ମୁକ୍ତା ନିହି କାନ୍ତି
ପାଏ ସୁଖ ମହାସୁଖ ପ୍ରତିଫଳନରେ ।

ବଧୂଲି ପତର କୋଳେ ମୁଣ୍ଡଟେକି କଳି
ଦେଖେ ଆଖି ଖୋଲି ଯଦି ଏ ମର ଜଗତ
କରେ ଅଳି ଆମନ୍ତ୍ରଣ ସୁବାସ ମଦରେ
ଗନ୍ଧବନ୍ଧ ହୋଇଯାଏ ସୁବାସ ରଞ୍ଜିତ ।

ବାଉଳି ହେଲେ କି ହେବ ରେ ମାନସ ପକ୍ଷୀ
ଥରେ ମାତ୍ର ଉଡ଼ି ଦେଖ ପଲ୍ଲବ ବକୁଳ
ଭଳି ଭଳି ପୁଷ୍ପ ରାଜି ମଳୟେ ଦୋଳଇ
ଶ୍ୟାମଳିମା ବୃନ୍ତ କୋଳେ ସ୍ୱର୍ଗରୀର ରଖି ।

ବାଜେ ଶଙ୍ଖ ଭେରି ତୁରି ଘଣ୍ଟ ଓ ପଖଳ
ହରିବୋଲ ଧ୍ୱନି ଦେଇ ବିମାନ କେତେକ
ରାଧା କୃଷ୍ଣ ଦୋଳ ଲୀଳା ଧରି ଛତ୍ରୀ ସଜ
ମଣ୍ଡଳି ଏ ଜନପଦ ପଲ୍ଲିରୁ ପଲ୍ଲିକୁ ।

ବାଳକ କୃଷ୍ଣର ଲୀଳା ସରଓ ଲବଣୀ
ଝୁଲଣ ଓ ରଙ୍ଗ ଖେଳ ଏକାକାର ହୁଏ
ଭଳି ଭଳି ରଙ୍ଗ ଧରି ପୁରୁଷ କି ନାରୀ
ଆନନ୍ଦ ଭଲ୍ଲାସ ଖେଳେ ବିଭୋର ସଭିଏଁ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅଦ୍ୱେଷକା ବାସନା

୪

ବାଧକ ଗ୍ରୀଷମେ ଦେବୀ ପ୍ରକୃତି ମଛର
ରକ୍ଷ ବେଶେ ଚକ୍ଷୁ ମୁଦି ତାପସିନୀ ସେହି
ଜଣାନ୍ତି ଦେବଙ୍କୁ ଧରା ଦହନ ପୀଡ଼ନ
ଶୀତବାରୀ ବରଷଣେ ଅନ୍ତରିକ୍ଷେ ରହି ।

ବାହୁଡ଼ି ଧେନୁ ଗୋଠ ନିଦାଘ ବିଧୁରା
ଚାହେଁ ଫେରି ଆସୁଛି କି ଅଲିଅଳ ଶିଶୁ
ବେଦନା ଭରା ଚାହାଣି ଗତି ବୁକୁ ଥରା
ଜଣାଏ ଜଗତ ମା ହୃଦ ସ୍ନେହପ୍ରସୁ ।

ବାଟେ କାହିଁ ବୃକ୍ଷ କୋଳେ ଘଞ୍ଚ କୃଷ୍ଣ ଛାୟା
ପତ୍ର ଉଠାଡେ ନିରେଶେ ଦୂରେ ବହୁ ଦୂରେ
ନଦୀ ପ୍ରାନ୍ତେ ତପ୍ତ ପଥେ ଦେଶେ ଯେବେ କାରେ
ନିଦାଘ ଲାଘବେ ନିଏ କୋଳେ ଆଦରରେ ।

ବାନ୍ଧି ଦଳ ପଶୁଚର୍ୟା ଜିହ୍ୱା ଉକୁଟାଇ
ଡାମରା ବସିଛି କାହିଁ ପ୍ରସାରି ଚଞ୍ଚୁକୁ
ତୃଷ୍ଣା ନିବାରଣ ପାଇଁ ଜଳଠୋପା କାହିଁ
ନିଦାଘ ତପତେ ବନ୍ଧ ଯାଇଅଛି ଶୁଖି

ବାରୁଣି ଆକାଶେ ଯେବେ ହୁଏ ଦିବା ଶେଷ
ସୂରୁଯ ଗୋଧୁଳି ତେଜି ଚଳନ୍ତି ହରସେ
ଦିଗ୍ ବଳୟ ଆସେ ଚାନ୍ଦ ବକ୍ରେ ହସିହସି
କରିବେ କି ଶାନ୍ତ ଧରା ଶିତଳ ପରସେ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ବାହୁଡ଼ି ଯାଉଛି ଦିନ ଆସୁଛି ଯାମିନୀ
ଜୁଲୁଜୁଲୁ ଫୁଲ ଫୁଟେ ତୀମିର ଲତାରେ
ସତେ କି ସେ ବ୍ୟୋମଫୁଲେ କରେ ଅପମାନ
ଅପୂର୍ବ ଏ ପରିବେଶ ବିଚାର ମନରେ ।

ବାଛି କୁହ ମନ, କଳା କୁଶଳ ଶ୍ରୀହସ୍ତ
ତିଆରିଛି ଯିଏ ତୋତେ ସେ ନିକି ସମସ୍ତ
ଅପୂର୍ବ କଳା କୌଶଳ ବିଲୋକ ମରତେ
ମାତ୍ର ବୁଲୁ ମରୁଭୂମେ ନ ହେଉ ଉଷତ ।

ବାତବ ଅଗ୍ନି ତପତ ଗଲେ ଅପସରି
ପରସନ୍ତି ଶୀତ ବାୟୁ ଏ ଧରଣି ରାଣୀ
ପ୍ରାଣେ ପ୍ରାଣେ ଭରି ଦିଏ ଅପୂର୍ବ ତୃପତି
ଦଳଦଳ ହୋଇ ପ୍ରାଣି ଆଶ୍ରୟ ଧରଣି ।

ବାସ୍ତବେ ଘୂର୍ଣ୍ଣନୁ ଯାଏ ନିବାସ ତପତ
ଝିଙ୍କାରିର ଝିଁ ଝିଁ ହେଲା ପ୍ରସମିତ
ସତେ କି ଘଟିବ ଏବେ ପଛ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ
ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଦୃଶ୍ୟ ଏକ ସତେ କି ସମାପ୍ତ ।

୫

ବାରି ବହୁ ବାଦଲରେ ଲୁଚିଲେ ଆଦିତ୍ୟ
ବିଜୁଳି ଝଲକ ସଙ୍ଗେ ବରଷାର ଧାରା
ଦର୍ଦ୍ଦର ରବେ ମୁଖରା ହୋଇଲା ଜଗତ
ତାପସିନୀ ବ୍ୟଥାନାଶେ ଶିତଳୀତ ଧରା ।

ତ୍ୟକ୍ତଜର ଅହେତୁକା ବାସନା

ବାରି ବରଷଣେ ଦେବୀ ପ୍ରସନ୍ନ ବଦନା
ବୁଣିଦେଲେ ଶ୍ୟାମଳିମା ଦିଗେ ଚତୁର୍ଦିଗେ
ନିଦାଘ ତପତ କାହିଁ ମନୁ ଗଲା ଚାଲି
ଶ୍ୟାମଳ ପଟେ ହସିଲେ କେଦାର ସୁଭଗେ ।

ବିତ ଝୁହ ମାନସରେ କରତୁ ବିଚାର
ଅହେତୁକୀ ଜାଲେ ତୋର କବଳିତ ମନ
ନ କରେ କି ପରସ ଏହି ପ୍ରକୃତି ନିୟମ
ସୀମିତ ଶରୀର ହେବ ଅସୀମେ ବିଲୀନ ।

ବାନ୍ଧି ଆଶା ପାଇବାକୁ କର୍ଦ୍ଦମୁ ଜୀବନ
କଙ୍କପତ୍ରେ ଆତପତ୍ର ସଦାଜି ଶ୍ରମିକ
ମିଶାଏ ମାଟିରେ ତନ ମନ ଧ୍ୟାନ ଭାର
ଶ୍ରାବଣ କରକା ଧାରା କରେ ତୁଚ୍ଛ ଜ୍ଞାନ ।

ବିଳାସ ବ୍ୟସନ ହୀନ କଙ୍କାଳ ଶରୀର
ପାଏ ସୁଖ ଚାହିଁ ଥରେ ସବୁଜ କେଦାରେ
ଅନୁଭବେ ଭରିଦିଏ ରକ୍ତ ମାଂସ ଦେହେ
ଶତ ସିଂହ ପରାକ୍ରମ ସତେକି ଅଙ୍କୁରେ ।

ବାଲି ଗୋଡ଼ି ମାଟି ଦେହେ ଉପାଦିକା ଶକ୍ତି
ଭରେ ତା ଭଙ୍ଗୁର ପ୍ରାଣେ ଅବମ୍ୟ ପ୍ରେରଣା
ଅନୁଭବେ ଅଦୂରର ସୌଭାଗ୍ୟ ପସରା
ଦେଖେ ଯେବେ ତା କେଦାର ହରିତ ବରଣା ।

ବଞ୍ଚିବାକୁ ବଞ୍ଚେ ଦେହ ମିଶାଇ ମାଟିରେ
ଯେ ଖୋଜେ ଜୀବନ ତାରେ ଶୋସିବା ଆଶାରେ
ପ୍ରସାରିତ କରେ ଧାଏଁ ଶୋସକ ପ୍ରବର
ଏହି କି ଜୀବନ ଲକ୍ଷ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଧିର ।

ତ୍ୟକ୍ତର ଅଦ୍ୱେଷକା ବାସନା

୭

ବିଭିନ୍ନତା ଦୃଷ୍ଟେ ଫେଇ କମନୀୟ କାନ୍ତି
ଶ୍ରୀବତ୍ସ କରକା ଧାରା ହୋଇଲା ବିରଳ
ଠାବେ ଠାବେ ଭରିଅଛି ଜଳେ ଖାଲ ଖମା
ରବି ବିମ୍ବ ନ ଦେଖାଏ ପାଣ୍ଡୁର ପଙ୍କଜ ।

ବିଲୟ ଭଜିଲେ ସୁଖେ ଧବଳ ଜିମୁତ
ନିର୍ମଳ ଆକାଶ ବକ୍ଷେ ରଜତ ପସରା
ଚନ୍ଦ୍ରମା ର ଚତୁର୍ପାର୍ଶ୍ୱେ ମଣ୍ଡଳର ବୃତ୍ତ
ଜଣାଏ ନିକଟେ ନାହିଁ ବରଷା ଅସରା ।

ବାରି ରାଶି ସୁଦ୍ଧ ହେଲା ସୁଦ୍ଧ ଚି ଆକାଶ
ସୁଦ୍ଧ ତୋୟେ ପ୍ରକାଶିଲେ ମୃଣାଳ ମାଳିନୀ
ସୁଦ୍ଧ ମୂକୁରେ ନିରେଶି ବଦନ ସୌରଭ
ହୋଇଲେ ସୁ ଉପଭୋଗ୍ୟା ସୁଖମା ଶାଳିନୀ ।

ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣେ ଶୋଭିତ ଶତ ପୁଷ୍ପ ରାଶି
ଟେକିଲେ ମସ୍ତକ ଯାଉଁ କରକା ପ୍ରହାର
ଦେଖିଲେ ଧରିତ୍ରୀ ମୁଖ ଆତ୍ମ ପରକାଶି
ଶୋଷକ ରାଜ୍ୟରେ ଯଥା ଶୋଷିତ ପ୍ରବର ।

ବାଳକେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ରଚି ନିଜେ ନିଜେ
କୁସୁମ ଚୟନେ ସର୍ବେ ବୁଲିଲେ ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ
ମୃଦୁ ଛୁଞ୍ଚେ ପ୍ରକାପିତ ଉଡେ ଫୁଲେ ଫୁଲେ
ପ୍ରକୃତି ରାଣୀ ସୌରଭ ରଚିଲେ ଆଦ୍ରାଣେ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ବାସନ୍ତି ବିମଳା ଗୌରୀ ଦେବୀ ନୌ ପତିକା
ପୁଦିତ ଶତ ତୋରଣେ ସଜ୍ଜିତ ଆସନେ
ମୃଦୁ ଗୁଞ୍ଜିତ ଓଁ କାର ଗମ୍ଭୀର ପୁଜକ
ସତେ ଅବା ଅରପିଲେ ଭକ୍ତି ମନେ ପ୍ରାଣେ ।

ବାଳୀକା କୁମାରୀ ମୋଦେ ପ୍ରତିଯୋଗୀ ସ୍ଵରେ
କୁମାର ଉତ୍ସବ ଧ୍ବନି ପଲ୍ଲିରୁ ପଲ୍ଲିକୁ
ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ବିଧୌତ ରଜନୀ ପ୍ରକୃତ୍ତି ସଜ୍ଜିନୀ
ମୃଦୁ ମୁଖରିତ ସତେ ତୋଷିଲେ ପ୍ରାଣକୁ ।

ବିସର୍ଜନ କରିବାକୁ ଏ ଜନ୍ମ ପାତକ
ଶତ ଶତ ପତିମୁଞ୍ଚା ନାରୀ ଅଭାଗିନୀ
ତୁଳସି ଚଉରା ମୂଳେ ସାଜିଲେ ସୁବକ
ବିଭୁ ପଦ ସେବି ସତେ କୃପା ନେବେ ମାଗି ।

ବାସନା ସକଳ ତେଜି ଭୁକ୍ତ ବା ଅଭୁକ୍ତ
ପ୍ରତ୍ୟୁଷ ସ୍ନାନ ପୂଜନ ମୁକୁଳିତ କେଶା
ବିଭୁ କୃପା ହିଁ କେବଳ ଜୀବନ କାମନା
ମାସାବଧି ବ୍ରତୀ ସିଏ ତାପସିନୀ ବେଶା ।

ବାରଣ କରୁଛି ମନ ନ ହୁଅ କାତର
ଅନୁଭବେ ଭରିଦିଅ ତୋର ମନେ ପ୍ରାଣେ
ବିପୁଳ ନମୁନା ତୋର ଆଗେ ଉନ୍ମୋଚିତ
ଅସୀମ ସୁଷମା ରାଶି କରତୁ ମଥନ ।
ବାସନା ଯା ଅହେତୁକି ନହୋଇ ଆଶାୟି
ଜୀବନ ଦିପିକା ଶିଖା କରେ ଯେ ନିଭନ
ବିସର୍ଜ ସେପରି ଆଶା ପାର୍ଥୀବ ଚିନ୍ତନ
ବିଭୁ ପଦେ ନମି କର ଆତ୍ମାର ଉତ୍ଥାନ ।
ଓଁ ଶ୍ରୀ ତତ୍ ସତ୍

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ସ --- (ସତ୍ୟ)

(ମାନସ) ସଜନୀରେ କହିପାରିବୁ କି କେବେ
ଏ ସୃଷ୍ଟିର ବିଲୟ ଘଟିବ
କି ଭାବରେ କ୍ଷଣିକ ଭଙ୍ଗୁର ଜୀବ
ଦାମ୍ଭିକର ଗର୍ବ ରୁନା ହେବ ।

ସଙ୍ଗତିରେ ମିଥ୍ୟାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ
ଏ ଜୀବର ସକଳ କାମନା
ସରଳରେ ଦିଏ କଷ୍ଟ କପଟରେ
ଅପଳାପ ସତ୍ୟ କରେ ସିନା ।

ସହଜରେ ସତ୍ୟପଥେ ଚାଲିବାକୁ
ଅକ୍ଷମତି ଏ ଜୀବ ଜଗତ
ଅକ୍ଳେଶରେ ଚରିତାର୍ଥ କରିବାକୁ
ବାସନାରେ ସରବେ ଉଦ୍ୟତ ।

ସହଯୋଗେ ମିଥ୍ୟା ଓ ଛଳନା ପଥ
କର୍ମମୟ ଜୀବନ ପଥରେ
ମୂଳମନ୍ତ୍ର ମାନବ ଜୀବିକା ବାହେ
ପରିଣାମ ବିଷମୟକରେ ।

ସତ୍ୟପଥ ଅଗମ୍ୟ କଷ୍ଟକମୟ
ଚାଲିଥିଲେ ହରିଷ୍ଟନ୍ତ୍ର ବୀର
ପରିବାରେ ପରିହାର କରିଥିଲେ
ସାଜିଥିଲେ ନିର୍ଭୀକ ଚଣ୍ଡାଳ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅଦେହତା ବାସନା

ସମର୍ପିଲେ ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ପୁତ୍ର ସମ୍ପଦ

ନିଜ ହାତେ ସଜାଡିଲେ ଯୁଦ୍ଧ

ସଶରୀରେ

ଚଳିଲେ ମୁକତି ପଥେ

କେ ପାରିବ ରକ୍ତ ମାଂସ ଦେହି ।

ସତ୍ୟପାଳି

ଅଯୋଧ୍ୟା ନରେଶ ରାମ

ଅରଣ୍ୟରେ ଜଟା ଜୁଟ ଶୀର

ସହ୍ୟ କଲେ

ଅସହ୍ୟ ଯାତନା ଦେହେ

ମନେ ପ୍ରାଣେ ପିତୃ ସତ୍ୟ ଗୀର

ସତ୍ୟେ ରହି

କର୍ଣ୍ଣ ବୀର ଶିରୋମଣି

ପୁତ୍ରେ କରି ସୁଷମ ଭୋଜନ

ସମର୍ପିଲେ

ନିଜେ ସାଧୁ ସଙ୍ଗତିରେ

ଅପୂର୍ବ ଏ ସତ୍ୟର ପାଳନ ।

ସଜନୀରେ

ଥିଲା ସତ୍ୟ ଏ ଜଗତେ

ରୋଗ ଶୋକ ନ ଥିଲା ମହିରେ

କେତେ ଶୌର୍ଯ୍ୟ

ଶକ୍ତି ଥିଲା ନର ଦେହେ

ଦୁଃଖି ଭିକ୍ଷୁ ନ ଥିଲା କାହିଁରେ ।

ସବୁ କିଛି

ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ମିଳୁତ ଥିଲା

କେହି କେବେ ଅଭୁକ୍ତ ନ ଥିଲେ

ଦୂରାରୋଗ୍ୟ

ବ୍ୟାଧି ତ ନ ଥିଲା କେବେ

ଏତେ ଭଳି ଔଷଧ ନ ଥିଲେ ।

ସତ୍ୟ ରଖି

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ତାରା ପୁଞ୍ଜ

ସମୟରେ ହୁଅନ୍ତି ଉଦିତ

ଗ୍ରହ ପୁଞ୍ଜ

ରାଶି ଚକ୍ର ଯେତେ ସବୁ

ହୋଇ ଯାନ୍ତି କୁଫଳ ରହିତ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅଦ୍ୱେଷକା ବାସନା

ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରଭାବରେ
ଚିର ଶତ୍ରୁ ସମ୍ଭବେ ମିତ୍ରରେ
ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ଆଶ୍ରମରେ
ଦୁଷ୍ଟବୃତ୍ତି ଭଜେ ସୁମତିରେ ।

ସତ୍ୟ ଭାବେ ବହୁ ଥିଲା ଗନ୍ଧବହ
ସଂଜୀବନି ଅମ୍ଳଜାନ ବାତ
ସେବୁ ଥିଲା ସତ୍ୟର ପ୍ରଭାବ ନେଇ
ପ୍ରଶ୍ନାଶ ରେ ଏ ମର ଜଗତ ।

ସମୟରେ ବର୍ଷୁଥିଲା ବାରି ରାଶି
ବିତରଣ କରଇ ଜୀବନ
ଫଳ ପୁଷ୍ପେ ଭରୁଥିଲା ତରୁ ଲତା
ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ସତ୍ୟର ଭଜନ ।

ସଜନୀରେ ଧରା ବକ୍ଷେ ଖେଳୁଥିଲା
ସବୁଜିମା ବାର୍ଷିକ ଆହାର
ନଥିଲାତ ଅଭାବ ଓ ଅନାଚନ
ମୂଲ୍ୟାୟନ ଥିଲା ପରିସର ।

ସହଜରେ ଲବୁଥିଲା ସବୁ କିଛି
ମନୁଷ୍ୟତ ଦୀର୍ଘାୟୁ ସତତ
ମନେ ପ୍ରାଣେ କର୍ମଠ ବଳିଷ୍ଠ ସର୍ବେ
ନଥିଲାତ ଆଳସ୍ୟ ରାଜତ୍ୱ ।

ସଜନୀରେ ସତ୍ୟ ମିଥ୍ୟା ଭ୍ରାତୃ ଦ୍ୱୟ
ସୃଜନରେ କଳ୍ପନା ସତତ
ସଞ୍ଜୁଚିତ ମିଥ୍ୟା, ସତ୍ୟ ପ୍ରଭାବରେ
କୁ ପ୍ରଭାବ ନ ଥିଲା ଜଗତ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ସଞ୍ଚରିଲା ମିଥ୍ୟା ମାନବର କର୍ମେ
ସଙ୍କୁଚିତ ସତ୍ୟର ପ୍ରଭାବ
ଘୋଟିଗଲା ଜରା ବ୍ୟାପି କେତେ କଣ
ବିଶ୍ୱାସରେ ବିଷମୟ ଭାବ ।

ସକ୍ଷେପରେ ପ୍ରକାର ପ୍ରକାର ବ୍ୟାପି
ବ୍ୟାପି ଯାଏ ଅଜଣା ଅଶୁଣା
ଯାବତୀୟ ବିଜ୍ଞାନ ଔଷଧ ସବୁ
ପ୍ରୟୋଗରେ ସଫଳ ହୁଏନା ।

ସଜନୀରେ ଗୋଡ଼ି ମାଟି ଜଡ଼ ଦେହେ
ଭରିବାକୁ ଉପାଦିକା ଶକ୍ତି
ଅନୈଷଣ ବିଶ୍ଳେଷଣ କେତେକଣ
ଦେଶ ବ୍ୟାପି ଉଦ୍ୟୋଗ ପ୍ରଗତି ।

ସବୁ ବୃଥା ହାହା କାର ଗ୍ରାସିଯାଏ
ଅନାହାର କ୍ଳିଷ୍ଟ ଜନପଦ
ଧରି ବୁଲେ କଙ୍କାଳ ଶରୀର କେତେ
ଭୀଷା ଝୁଲି କିଏ ଦେବ ଖୁଦ ।

ସ୍ୱଭାବକୁ ବିକଟାଳ କରି ଅନାବୃଷ୍ଟି
ମରୁଡ଼ିର କରାଳ ଲହରେ
ପ୍ରକମ୍ପିତ ହାହାକାର ଧରାତଳ
ମିଥ୍ୟା ନାଚେ କରତାଳି କରେ ।

ସର୍ବନାସି ବନ୍ୟା ବାତ୍ୟା ବିଭିଷିକା
ଜନପଦେ କରେ ଛାରଖାର
ଉପାନ୍ତରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବ୍ୟାପି ଗ୍ରାସେ
ଦୂରାରୋଗ୍ୟ କ୍ଳିଷ୍ଟ ଏ ସଂସାର ।

ତ୍ୟକ୍ତର ଅହେତୁକୀ ବାସନା

ଷଡ଼ରତ୍ନ ବ୍ୟାପ୍ତି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟେ
 ଅନୁଭବେ ଷଡ଼ ନୁହେଁ ଦୁଇ
 ମିଥ୍ୟାଭାବ ରାଜଦୃଷ୍ଟିରେ, ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଓ ବରଷା
 ଅନ୍ୟସବୁ ରହେ ଭଦ୍ର ହୋଇ ।

ସହୋଦରେ ଭେଦ ଭାବ ମୁଣ୍ଡ ଟେକେ
 ଅପସ୍ତୁତ ସତ୍ୟ ଯେବେ ହୁଏ
 ବିକରାଳ ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ ପାଇ
 ଅପମତ୍ୟ କବନ୍ଧି ନଟାଏ ।

ସମ୍ପ୍ରଦାୟେ ଭେଦ ସୃଷ୍ଟି କରି ନିଥାଏ ।
ଛଳନାରେ ରାଜ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ
ଦେଶ ଦ୍ରୋହ ବ୍ୟଭିଚାର ଅପକର୍ମ
ଜନପଦ ଭଜେ ଅନିତିରେ ।

ସହକରେ ମତାନ୍ତର ହୁଏ ସୃଷ୍ଟି
ଦେଶାନ୍ତରେ ଲାଗେ ସୀମା ଦୃନ୍ଦ
ରୂପାନ୍ତରେ ମହାୟୁଦ୍ଧ ଘଟିଯାଏ
ଛଳନାରେ କଟନିତି ଯୁଦ୍ଧ ।

ସତ୍ୟ ନାହିଁ ଶାନ୍ତି ନାହିଁ ଦେଶେ ଦେଶେ
ବ୍ୟାପି ଯାଏ ବୋମାର ଆତଙ୍କ
ମୁଣ୍ଡ ଟେକେ ଦେଶ ଦ୍ରୋହ ଗୋଷ୍ଠି କେତେ
ମିଥ୍ୟା ଦିଏ ଅପମୃତ୍ୟୁ ତାକ ।

ସତ୍ୟ ତେଜି ଏ ମର ଜଗତ ଜନ
ଜଗନ୍ନାଥ ବଳଭଦ୍ର ସାଜି
ଯହିଁ ଯାଏ ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା ନେଇ
ମିଳେ ଖାଲି ଅସମାନ ରାଜି ।

ତ୍ୟକ୍ତର ଅହେତୁକୀ ବାସନା

ସତ୍ୟ ଦ୍ରୋହି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦ୍ରୋହି ଜନପଦ
ପତିରହେ ହୋଇ ଜନ ଶୂନ୍ୟ
ବିତୃଷ୍ଣାର ବିଷେ ଘାରି ଜୀବୟୁଧ
ଖୋଜି ବଳେ ଅଭୟ ଅରଣ୍ୟ ।

ସଜନୀରେ ଦୃଢ଼ଭାବେ ରହି ତୋର
ଗତିପଥ ସତ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶି
ଗୁଞ୍ଜରିତ ସତ୍ୟମନ୍ତ୍ର ସଦବାଣୀ
କର୍ଣ୍ଣପଥେ ମିଥ୍ୟାର ମାନସି ।

ସତ୍ୟଗତ ଭୂମିକାରେ ଯେବେ ରହୁ
ତୋ ଅହଂଭାବ ସମାପି ଘଟିବ
ଅହେତୁକୀ ବାସନା ତି ନାଶଯିବ
ଚିରନ୍ତନ ଶାନ୍ତି ବିରାଜିବ ।

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଚତୁର୍ଥ

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ନା-- (ସତ୍‌ବିଦାନନ୍ଦ ପ୍ରାର୍ଥନା)

ନାରାୟଣ, ନାରାୟଣ,

ସକଳ କାମନା ଯାଉ
ଷଡ଼ରିପୁ ଦୂର ହେଉ ,

କର ତକ୍ର ଉହାଡ଼ କିଞ୍ଚିତେ ।
ତୁମର କୀରତି ରହୁ
କରହେ କୃପା କିଞ୍ଚିତେ ।

ନାମ ରସ ମନ୍ଦ୍ର ଜପ
ପଞ୍ଚ ମନ ଏକ ଧ୍ୟାନ
ପଞ୍ଚବିଂଶତି ପ୍ରକୃତି
ଗଳେ ବିଲମ୍ବିତ ରହୁ

କରୁଥାଏଁ ଅବିରତେ
ରହୁ ଥାଉ ଅବିରତେ ।
ମନ ସୁତରେ ଗ୍ରଥୀତ
ବର୍ଣ୍ଣମାଳେ ଏକତ୍ରିତେ ।

ନାଚି ନାଚି ଯାଉ ଦିନ
ଚରଣ ରେଣୁ ଦେହରେ
ପଦ ସେବା କରୁଥାଏଁ
ପ୍ରଣିପାତ କରି ମାଗେ

ଗାଇ ଗାଇ ତୋର ନାମ
ହେଉ ଥାଉ ମିଳିତ
ତୋ ପ୍ରସାଦ ନିତ୍ୟେ ପାଏଁ
ନହୁଏ କେବେ ବଞ୍ଚିତ ।

ନାମେ ମନ ରହିଥାଉ
ଏ ଯୁଗରେ ନାମ ସାର
ବିଘ୍ନରାଜ ନମସ୍କାର
ପଞ୍ଚ ଦେବ ଯୁକ୍ତ କରି

କଣ୍ଠେ ପ୍ରକୀର୍ତ୍ତିତ ହେଉ
ରା ଯାଇ ମ ଆସୁଥାଉ ନୀରତେ
ବିଘ୍ନ ସବୁ ନାଶ କର
ସମର୍ପଣ ଭାବ ନିତ୍ୟେ ।

ତ୍ୟକ୍ତକର ଅହେତୁକା ବାସନା

ନାନା ଧ୍ୱନି ଏକ ରୂପ ସର୍ବ ଚରାଚର ବ୍ୟାପ୍ତ
ଅରୂପରୁ ରୂପ ହୋଇ ଦିଶୁ ତ୍ରିବେଣୀ ପ୍ରଶସ୍ତେ
ସସ୍ତ ଆକାଶ ସହିତ ସସ୍ତ ପାତାଳ ରହିତ
ଚଉଦ ଭୁବନ ଧ୍ୱନି ଶୁଭୁ ନିଷ୍ଠୁଳ ଚିତ୍ତେ ।

ନାନା ରୂପୁଁ ଏକ ରୂପ ପ୍ରଳୟେ ହୁଏଟି ଗୋପ୍ୟ
ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ମହାଶୂନ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ନିରାମୟ ସତେ
ନିରାମୟ ମଧ୍ୟେ ଜ୍ୟୋତି ଦିଶୁଥାଉ ଭର୍ତ୍ତ ନେତ୍ରେ
ଏକରୁ ଅନେକ ରୂପ ବିଦ୍ୟମାନ ଏ ଜଗତେ ।

ନାଦରେ ମନକୁ ଥୋଇ ବିନ୍ଦୁରେ ଧ୍ୟାନ ଲଗାଇ
ଯୁକ୍ତ ମନ ପ୍ରାଣ ହୋଇ ପଦ ସେବୁ ଥିବିତ
ଅପରାଜିତା ଫୁଲରେ ମନ ରହୁ ନିରନ୍ତରେ
ପୁଲକେ ତନୁ ଶିହରେ ହେଉଥାଉ ଚକିତେ ।

ନାଦ ବିନ୍ଦୁ ଏକ ହେଉ ପ୍ରାଣାପାନ ମିଶି ଯାଉ
ତ୍ରିବେଣୀ ସ୍ନାହାନ ମିଳୁ କୁଣ୍ଡଳିନୀ ଜାଗ୍ରତେ
ବିପୁଳ ଆନନ୍ଦ ହେଉ ମଧ୍ୟରେ ତନୁ ଚି ରହୁ
ଧ୍ୟାନରେ ଜ୍ୟୋତିରିଙ୍ଗଣ ଦୃଶ୍ୟ ହେଉ ଥାଉ ନିତ୍ୟେ ।

ନାମକୁ ନାହିଁଟି ବାଟ ପଡ଼ିଛି ଦଶ କବାଟ
ଜ୍ଞାନ ଭକ୍ତି ମୁକ୍ତି ଦାତ୍ରୀ କୃପାକରହେ କିଞ୍ଚିତେ
ଭେଟ ହେଉ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଗମ୍ଭୀରୀ ଭିତର ବନ୍ଧୁ
ଅଗମ୍ୟ ଗମନ ହେଉ ପଥ ଫିଟୁ ଅନାହତେ ।

ନାଟ ଲଗାଇଛ ନଟୀ ପବିତ୍ର ଗୋଲକ ହାଟେ
ସହସ୍ର ରଙ୍ଗିନୀ ଚିତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ତନୁ ପ୍ରକଟ
ଅଷ୍ଟ ରତ୍ନ ଆବେଷ୍ଟନି ମଧ୍ୟରେ ତ୍ରିଭଙ୍ଗୀ ଠାଣି
ଚନ୍ଦ୍ରିକା ମସ୍ତକ ମଣି ଦୃଶ୍ୟ ହେଉ ଥାଉ ନିତ୍ୟେ

ତ୍ୟକ୍ତର ଅହେତୁକା ବାସନା

ନାରାୟଣ ଭାବଗ୍ରାହି ଗରୁଡ଼ ପଛରେ ରହି
ନୟନ ତାରକା ତୁଲେ ଯୋଗଥାଉ ସତତ
ଦୟାମୟ ଦୟାବହି ଅଭିଳାଷୀ ସଦାମୁହିଁ
ପ୍ରାଣ ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେନି ଦିଅ ଦରଶନ ଯୁକ୍ତେ ।

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଚତ୍ ସତ୍